

ProAgria

Keski-Pohjanmaa

Jäsen- ja asiakaslehti 1/2024
www.proagria.fi/kp

Biokaasu-
laitokselta
oivallista
lannoitetta

9

Kevään
tukihaku-
asiaa

14-16

Vero-
tilinpäätös
2023

22-23

Kannuksen
koulutilan panostus
eläinten hyvin-
vointiin kannatti

17

Laittakaapa kalenteriin Seinäjoen Farmari

Ritva-Liisa Nisula
johtaja
ProAgria Keski-Pohjanmaa

Ensi kesän Farmari-maatalousnäyttely järjestetään Seinäjoella 4.-6.7. tutulla paikalla Areenan ja jokirannan alueella. Farmari on kuluttajille ikkuna suomalaiseen vastuulliseen maatalouteen ja ruuantuotantoon. Ruuantuottajille eli maatalouden ammattilaisille se on huipputapahtuma täynnä alan osaamista ja monipuolista ohjelmaa. Farmari välittää tietoa ja mahdollistaa kohtaamisia. Farmari on maa- ja metsätaloustuottajalle loistava paikka verkostoitua ja lisätä omaa osaamistaan. Samalla reissulla voi tutustua alan uusimpiin uutuuksiin, tavata tuttuja, vieraila tila- ja yrityskohteissa sekä päivittää ammattiosaamisensa ajan tasalle tietoisuissa ja seminaareissa, viihtyttävää oheisohjelmaa unohtamatta.

Seinäjoelle rakentuu monipuolinen näyttelyalue, jossa on esillä vastuullinen kotieläintuotanto, kattava ko-

nekkentä laitteinen ja uutuuksineen, monipuolinen metsä- ja energiaosasto sekä palveluita ja osaamista tarjoavat osastot sisä- ja ulkoalueilla. Mukana on lähiruoka-, kädentaito- sekä eräosastoja. Lisäksi tarjolla on runsas kattaus ohjelmaa, perinteiseen Farmari-tyyliin asiaa ja elämyksiä. Seuraa näyttelyn rakentumista farmari.net-sivustolta sekä instagramista ja muista somekanavista aihetunnisteella farmari2024.

Tapahtuman järjestää ProAgria Tapahtumat Oy, jonka ydintoimintaa on maatalousalan ammattinäyttelyiden järjestäminen. Sen tunnettuja näyttelyitä ovat Farmari, KoneAgria sekä Jyväskylässä järjestettävät Wemmi-sadonkorjuumarkkinat. Näyttelyt ovat ProAgrian omistajien eli viljelijöiden toivomia uuden teknologian, tiedon ja menetelmien tutustumispaikkoja ja suosittuja kohtaamis- ja verkostoitumistilaisuuksia.

Nähdään Farmarissa!

Tapatumakalenteri

Tapatumien yhteydessä on QR-koodi, joista voi puhelimen kameralla skannaamalla siirtyä suoraan aiheeseen liittyville nettisivuille. QR-koodinlukijan voi ladata ilmaiseksi sovelluskaupasta, ellei se ole valmiiksi yhdistetty puhelimen kameraominaisuuksiin.

TIETOLINKKI-HANKE JÄRJESTÄÄ

- **Kokemuksia IPM-kasvin-suojelukokeista -webinaari**
16.2.2024 klo 11-12
 - **Kustannukset hallintaan kotieläintiloilla tuotantoa kehittämällä** -tilaisuus yhteistyössä Sukseen-hankkeen kanssa ti 20.2. Kälviän opistolla
- Tarkemmat ohjelmat ja ilmoittautuminen hankkeen nettisivuilta
www.kpedu.fi/
tietolinkki/
tapahtumat tai
Ritva Jaakkola,
p. 044 7250 625,
ritva.jaakkola@kpedu.fi.

- **LUONNONMUKAISEN TUOTANNON PERUSKURSSI 5 PV**, yritystalo Evald, (Ristirannankatu 1), Kakkola tai etänä 19.-21. ja 26.-27.3.2024, klo 9-15 ja
 - **LUONNONMUKAISEN KOTIELÄINTUOTANNON PERUSKURSSI 2 PV**, yritystalo Evald (Ristirannankatu 1), Kakkola tai etänä 3.-4.4.2024 klo 9-15
- Kurssit toteutetaan, jos osallistujia on vähintään 7 henkilöä.

Ilmoittautumiset pe 15.3. (kasvi) ja ke 27.3. (kotieläin) 2024 mennessä ja lisätietoja Jari Tikkanen, p. 0400 162 147, jari.tikkanen@proagria.fi
Seija Roimela, p. 040 8479740, seija.roimela@proagria.fi

FARMARI- MAATALOUS- NÄYTTYELLY SEINÄJOELLA 4.-6.7.2024

MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN KÄVELLÄÄN PORUKASSA -JÄRJESTÖKAMPANJA
1.1.-31.10.2024
Kerää porukkaa kävelyille ja ilmoittaudu mukaan:

MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN RISTEILY PUUTARHAMESSUILLE TUKHOLMAAN
21.-23.3.2024
Lisätietoja ja ilmoittautumiset 20.2.2024 mennessä.

Henkilöstöuutiset

Olen **Miina Aronen** Halsualta. Olen valmistunut restonomiksi, aiheena palvelujen tuottaminen ja johtaminen sekä ammatilliseksi opettajaksi hotelli-, matkailu- ja ravintola-alalle. Minulle koulutusten ja tapahtumien suunnittelu ja järjestäminen sekä esiintyminen ovat tuttua. Suomalainen ruoka ja maaseudun elävänä pitäminen ovat lähellä sydäntäni.

Haluan toimia sekä työssäni että vapaa-ajallani ihmislähtöisesti. Asiakaspalvelu ja ihmisten hyvinvointi ovat minulle tärkeitä. Pyrin kaikessa tekemisessäni huomioimaan yksilönä yhteiskuntavastuuni ja haluan omalta osaltani olla kehittämässä suomalaista maaseutua, markkinoimalla maaseutua positiivisesti, hyvänä paikkana elää ja asua. Sijaistan Niina Vihelää ruoka- ja ravitsemusasiantuntijana. Yhteystietoni ovat puh. 043 8254 281 ja sähköposti miina.aronen@maajakotitalousnaiset.fi.

Uusi proagrialainen tässä, tervehdys! Olen **Milla Siltanen** ja aloitin tammikuussa Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisissa maisema- ja ympäristöasiantuntijana sekä ProAgria Keski-Pohjanmaassa tilipalveluasiantuntijana. Tilitoimistopalveluista minulla on useamman vuoden kokemus sekä maatalous- että yrityskirjanpidoista tilinpäätöksineen ja veroilmoituksineen.

Aikaisempaa työkokemusta löytyy myös maisema- ja ympäristöpuolelta ja erityisesti elinvoimaiset vesistöt ja vesistöjen tilan parantaminen ovat lähellä sydäntäni. Työn ohessa opiskelen luontokartoittajan erikoisammattitutkintoa, mistä uskon olevan kovasti hyötyä työssäni luonnon monimuotoisuuden parissa.

Vapaa-aikani kuluu perheen kanssa ulkoillen ja harrastankin siihen liittyen monenlaista retkeilyä kalastukseen ja sienestykseen metsästykseseen. Viimeisin tämän talven villitykseni on ollut metsäsuksien hankinta ja niihin totutteleminen 20 vuoden tauon jälkeen.

Tullaanpa tutuiksi! Yhteystietoni ovat puh. 043 8254 284 ja sähköposti milla.siltanen@maajakotitalousnaiset.fi.

Maija Eerikkilä on eläköitynyt lähes 30 palvelusvuoden jälkeen 1.12.2023. Lämmin kiitos Maijalle keskipohjalaista maataloutta edistäneestä työstä.

Anu Ainasoja on siirtynyt muihin tehtäviin.

Heidi Lehkonen on siirtynyt toisen työnantajan palvelukseen.

Murroksessa!

Hyvät Tiedotuslehden lukijat, maatalouden murroksesta on aina puhuttu, eikä se ole mihinkään kadonnut, päinvastoin. Yhä pienempi lukumäärä tiloista huolehtii elintarviketuotannosta. Tämä trendi on selkeimmin nähtävissä maitotiloilla. Tilastoista käy ilmi, että tilojen määrä puolittuu kymmenessä vuodessa tuotannon pysyessä kuitenkin yhtä suurena. Mitä tämä tarkoittaa käytännössä? Tilat ovat tehostaneet toimintansa huippuun ja yksiköt ovat suuria. Tämän tehokkuuskolikon käänköpuolella on haavoittuvuus. Jos muutamia tehoyksiköitä putoaa jostain syystä pois tuotannosta, saattavat markkinat häiriintyä. Samalla huoltovarmuus kärsii.

Tehokas maatalous laittaa haastetta myös neuvontaan ja vaatimukset palvelulle kasvavat. Myös nykyteknologian hyödyntäminen ja saatavilla olevan tiedon soveltaminen korostuvat. ProAgrialla uskon pitkän historiansa ja monipuolisen osaamisensa ansioista olevan hyvät edellytykset palvella kaikenlaisissa haasteissa kaikenkokoisia ja eri tuotantosuuntaisia tiloja.

Päivä on jälleen pidentynyt ja kevättä kohti mennään kovaa vauhtia. Toivottavasti tulevasta kasvukaudesta tulee hyvä kaikille. Kyllä neuvojan apu oli tärkeässä osassa, kun omalle tilalle laadittiin viljelysuunnitelmaa kaikki viljelykiertovaatimukset täyttäväksi ja maan kasvukunnosta huolehtien. Joskus on hyvä poiketa rutiineista, kun syysilmoituksia tehtiin poikkeuksellisesti tammikuussa. Taidan jatkaa rutiinien rikkomista ja siirrän viljelysuunnitelman tekemisen ensi syksyyn heti sadonkorjuun jälkeen.

Mukavaa ja aurinkoista kevättä!

Tapani Orjala | ProAgria Keski-Pohjanmaan hallituksen puheenjohtaja | p. 040 5288 405

**OTA
YHTEYTTÄ!**

Meidät tavoitat

ProAgria Keski-Pohjanmaa ry

Puhelin 040 5211 735
 etunimi.sukunimi@proagria.fi
 www.proagria.fi/kp
 Toimisto avoinna 9-15
 Valtakunnallinen palvelupuhelin
 avoinna ma-to 9-15 044 4209 000

HALLINTOPALVELUT

Johtaja Ritva-Liisa Nisula 040 5849 550
 Taluspäällikkö Marju Erkkilä 050 3402 633
 Kehityspäällikkö Jouni Ingalsuo 040 5525 781
 Pohjoisen alueen palvelupäällikkö
 Juha Nivala 040 8610 641
 Eteläisen alueen palvelupäällikkö
 Anna-Riitta Leinonen 040 0168 647
 Viestijä Ritva Karri
 (myyntireskontra, viestintä, järjestö) 040 5234 113
 Taloussihteeri Saira Sulonen
 (laskutus, ostorekontra) 040 5443 460

MAASEUTUNEUVONNAN ASIAANTUNTIJAPALVELUT

Tuotosseuranta
 - näytteenotot, koelypsyt, aseman-
 testaukset, robottimaitojen tallen-
 nukset, viivakoodien opastukset
 Armi Hotakainen 040 0644 261
 Charlotta Hästbacka 050 5939 094
 Katja Kellokoski 040 8492 870
 Jonna-Minna Lassila 044 4863 077
 Kirsi Leppikorpi 040 0367 656
 Energianeuvonta Jari Tikkanen 040 0162 147
 EU-tuet Jarmo Karhula 044 5212 210
 Kannattavuuskirjanpito Seija Roimela 040 8479 740
 Kasvinsuojeluruiskujen testaus
 Jouni Huhtala 040 5123 703
 Jarmo Karhula 044 5212 210
 Kasvinviljelyneuvonta
 Sari Harju (nurmet) 040 5234 114
 Jouni Huhtala 040 5123 703

Heli Kallioinen 050 4307 661
 Taneli Rahja (kasvinviljelyn talous) 040 6845 111
 Jari Tikkanen (luomu ja luomukoulut.) 040 0162 147
 Tero Ävist 041 7310 398
 Kasvinsuojelukoulutukset
 Jouni Huhtala 040 5123 703
 Kotieläinneuvonta ja ruokinta
 Anna-Riitta Leinonen 040 0168 647
 Lammas- ja vuohitilojen neuvonta
 Milla Alanco-Ollqvist 040 7060 558
 Sini Sillanpää 043 8250 526
 LEAN, HR ja rekrytointi Liisa Koskela 050 5120 615
 Luomukotieläinneuvonta
 Seija Roimela 040 8479 740
 Luonnonmukainen tuotanto,
 EU-tukineuvonta
 Jari Tikkanen 040 0162 147
 Seija Roimela 040 8479 740
 Lypsyrobotineuvonta Sonja Pyykölä (perhevap.)
 Lypsyrobotitilojen kehitysohjelma
 Katja Kellokoski 040 8492 870
 Sonja Pyykölä (perhevapaalla)
 Maatilojen talousneuvonta,
 budjetointi, omistajanvaihdokset
 Juha Nivala 040 8610 641
 Heikki Ojala 040 5342 166
 Jouni Huhtala 040 5123 703
 Teemu Kinnunen 050 3100 827
 Matias Parpala 043 8254 283
 Neuvo-palvelut Jari Tikkanen 040 0162 147
 Sikatilat Ari Nopanen 040 0432 582
 Viljakaupan tarkkailu Jouni Huhtala 040 5123 703
 Viljelijöiden työterveyshuolto
 Sari Harju 040 5234 114
 Liisa Koskela 050 5120 615
 Yritysjohtaminen ja laatuasiat
 Liisa Koskela 050 5120 615
 Ympäristöneuvonta, ympäristötukiasiat
 Jari Tikkanen 040 0162 147

KALATALOUSKESKUS

Toiminnanjohtaja Elina Pusaa 050 3094 861

MAA- JA KOTITALOUSNAISET

Toiminnanjohtaja Kirsi Varila 040 1964 434
 Ruoka- ja hyvinvointiasiantuntija
 Niina Vihelä (toimivapaalla)
 Ruoka- ja ravitsemusasiantuntija
 Miina Aronen 043 8254 281
 Maisema- ja ympäristöasiantuntija
 Milla Siltanen 043 8254 284

STRATEGIASUUNNITTELU

Heikki Ojala 040 5342 166
 Liisa Koskela 050 5120 615

TILITOIMISTOPALVELUT

Maatalous- ja metsätalousasiakkaita
 palvelevat kirjanpito-, kuukausi-ilmoitus-
 ja palkanlaskenta-asioissa:
 Miia Luoma-Tokoi 043 8254 280
 Milla Siltanen 043 8254 284
 Seija Roimela 040 8479 740
 Teemu Kinnunen 050 3100 827
 Heli Kallioinen 050 4307 661
 Yritysasiakkaita palvelevat kirjanpito-, kuukausi-
 ilmoitus- ja palkanlaskenta-asioissa:
 Miia Luoma-Tokoi 043 8254 280
 Milla Siltanen 043 8254 284

RUOKINNAN OHJAUSPALVELUT JA TÄSMÄPALVELUT KOTIELÄINTILOILLE

Sari Harju 040 5234 114
 Anna-Maarit Hollanti 040 5234 116
 Charlotta Hästbacka 050 5939 094
 Jarmo Karhula 044 5212 210
 Katja Kellokoski 040 8492 870
 Sanna Luostarinen 0400 974 165
 Johanna Malinen 041 7310 913
 Elina Orjala 0400 260 575
 Sonja Pyykölä (perhevapaalla)

Jäsen- ja järjestöasiat

Järjestövastaava
Ritva Karri
Puh. 040 523 4113
ritva.karri@proagria.fi

Yhdistysten toimintakertomukset ja suunnitelmat

Palauttakaa toimintakertomuksenne vuodelta 2023 maaliskuun loppuun (31.3.) mennessä Keski-Pohjanmaan ProAgriaan. Laittakaa mukaan myös toimintasuunnitelmanne vuodeksi 2024. Maa- ja kotitalousnaiset järjestävät tempauksia, teemapäiviä sekä ruokakursseja ja erilaisia retkiä, ottakaa ne myös huomioon toimintasuunnitelmissanne. Sihteerit löytävät vuosikokouksen asialistat ja toimintasuunnitelmapohjat nettisivuiltamme, osoitteesta www.proagria.fi/kp -> Yhdistyksille. Materiaalit löytyvät myös puhelimella, kohdistamalla älypuhelimien kamera ohaiseen QR-koodiin. Lisäksi materiaalin voi pyytää järjestövastaava Ritva Karrilta, puh. 040 523 4113 tai ritva.karri@proagria.fi.

Sense jäsenrekisteriohjelma – työväline helpompaan yhdistyshallintaan

Sense on ProAgrian ja Maa- ja kotitalousnaisten jäsenyhdistysten käyttöön tarkoitettu jäsenrekisteriohjelma. Jäsenrekisteriohjelma toimii verkossa, jonne pääsee käyttäjätunnusten avulla, erillistä ohjelmaa ei tarvitse asentaa. Tunnukset annetaan jäsenyhdistyksen jäsentietojen ylläpidosta vastaavalle. Sense myötä jäsentietojen ylläpito helpottuu ja jäsenrekisterin tietoturva on huolehdittu tietosuojasetuksen (GDPR) mukaisesti. ProAgria Keski-Pohjanmaa järjestää rekisterin käyttökoulutuksen. Jos haluat kuulla lisää, ota yhteyttä Ritva Karri, p. 040 523 4113 tai ritva.karri@proagria.fi.

Jäsenyhdistysten jäsenlistat ja luottamushenkilöiden yhteystiedot

Saamme maakunnallisen jäsenmäärämme mukaan edustajapaikkoja valtakunnallisiin järjestön kokouksiin, joissa tehdään jäsenistöä koskevia linjauksia. Jokainen jäsen on tämän vuoksi tärkeä! Ellette vielä käytä Sense-jäsenrekisteriohjelmaa, voitte palauttaa jäsenlistat yhdessä yhteystietojen päivytyslomakkeen kanssa. Muistakaa päivittää luottamushenkilöissä tapahtuneet muutokset. Ilmoittakaa luottamustehtävissä lopettaneet henkilöt sekä uudet henkilöt ja heidän sähköpostiosoitteensa, jotta yhdistyksenne yhteystiedot pysyvät ajan tasalla ja posti kulkee oikeille henkilöille. Näissä tiedoissa on jonkin verran puutteita ja yhdistysten jäsenmaksulaskut ovat jääneet matkan varrelle. Tiedot voi päivittää yhteystietolomakkeelle tai ne voi päivittää Sense-jäsenrekisteriohjelmaan. Jäsenlistat voi toimittaa postitse Kokkolan toimistolle tai sähköpostilla osoitteeseen ritva.karri@proagria.fi.

Keski-Pohjanmaan Maanviljelysseuran Säätiön apurahat

Keski-Pohjanmaan Maanviljelysseuran Säätiö myöntää apurahoja opiskelijoille, jotka edistävät opinnäytetyöllään tai muutoin opinnoissaan keskipohjalaista maataloutta tai sen lähellä olevia elinkeinoja (mm. käsityöala, koti- ja puutarhatalous sekä kalatalous) tai suorittavat harjoitteluaan em. alojen edistämisorganisaatioissa. Apurahat ovat jatkuvasti haettavissa. Vapaamuotoiset hakemukset, joihin liitetään ansioluettelo ja apurahan käyttösuunnitelma tai hyväksytystä opinnäytetyöstä aiheutuneet kustannukset, osoitetaan Keski-Pohjanmaan Maanviljelysseuran Säätiölle, osoite Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola tai s-postilla osoitteella ritva-liisa.nisula@proagria.fi. Lisätietoja antaa Ritva-Liisa Nisula, p. 040 5849 550.

Paikallisyhdistysten jäsentietojen päivitys Sensessä

Ennen vuoden 2024 paikallisyhdistysten jäsenlaskutusta tulee yhdistyksenne jäsenrekisteristä vastaavan päivittää jäsentietonne Sensessä ajan tasalle. Eronneet jäsenet merkitään eronneeksi viime vuoden puolelle eli laittakaa eropäiväksi viimeistään 31.12.2023. Jos eropäiväksi laitetään vuoden 2024 päiväys, tulee yhdistyksenne jäsen samaan laskun vielä tänä vuonna. Kun yhdistyksenne jäsentiedot ovat ajan tasalla, ilmoittakaa vuoden 2024 jäsenmaksunne suuruus ja milloin yhdistyksenne jäsenlaskutus voidaan aloittaa. Ilmoittakaa samalla, jos haluatte lähettää muistutukset maksamattomista jäsenmaksuista. Tieto sähköpostilla osoitteeseen ritva.karri@proagria.fi.

Muistakaa myös päivittää kuolleille jäsenille eropäivä, jottei heidän nimissään lähde turhia laskuja.

Yritysjäsenyys

Yritysjäsenyys on tarkoitettu yhtiömuotoisille maatalousyrityksille tai maaseutuyrityksille (oy, ay, osk.). Yritysjäsenmaksu on 200 €/yhtiömuotoinen maatila tai maaseutuyritys. Yritysjäsenellä on käytössä samat edut kuin yrittäjäjäsenellä.

Yrittäjä- ja yritys-jäsenen jäsenedut

Hae jäseneksi:
proagria.fi/jäsenyys

ProAgrian Keski-Pohjanmaa ry:n jäsenmaksunsa maksaneet yrittäjä- ja yritysjäsenet saavat vuonna 2024 jäsenalennusta ProAgrian palveluista ja tuotteista 5 %, kuitenkin enintään 25 €/palvelu.

- EU-tukineuvonta
- Maatilan tulosanalyysi
- Kassabudjetointi ja -seuranta
- Verotilinpäätös
- Kasvikatelaskelma
- Karjatsekki
- Strateginen johtaminen ja tuotannon konsultointi
- Kasvinsuojelututkinnosta paikan päällä 5 € alennus.
- 5 € alennus sähköisestä kasvinsuojelututkinnosta ProAgrian verkkosivuilla
- 20 % alennus valikoiduista ammattikirjoista ProAgrian verkkokaupasta

Maakunnalliset jäsenedut: Medirex (Kaarlelankatu 55, Kokkola) alennusta kuntoutus- ja fysioterapiapalveluista

Valtakunnalliset kumppaniedut:

- pääsylippu Farmariin tai KoneAgriaa (yksi lippu/ yrittäjäjäsen ja kaksi lippua/yritysjäsen)
- Etra, vaihtuvia %-alennuksia myymälästä ja verkkokaupasta
- KVVY Tutkimus Oy:n verkkokaupan maatalouteen kohdistuvista analyysipalveluista alennusta
- Eurofins alennus tietyistä analyysipalveluista
- Seilab alennus tietyistä analyysipalveluista

Yrittäjä- yritys-jäsenen extraedut 2024:

- yrittäjäjäsenwebinaarit 19.4. ja 1.11.2024
- huippuosaajatapaamiset Farmarissa 2024

Lue lisää jäsenyydestä

Ilmoitus Yhdistysrekisteriin

Jos yhdistyksenne hallituksessa tai johtokunnassa tapahtuu henkilömuutoksia, muistattehan tehdä siitä Patentti- ja rekisterihallituksen Yhdistysrekisteriin muutosilmoituksen. Näin varmistatte sen, että istuva hallitus tai johtokunta vastaa yhdistyksenne toiminnasta ja taloudesta myös virallisesti. Ilman muutosilmoitusta vastuu toiminnasta on niillä, joiden tiedot Yhdistysrekisteriin on viimeksi ilmoitettu. Ilmoitus hoituu kätevästi puheenjohtajan tekemänä nettiosoitteessa prh.fi -> yhdistykset.

Yrittäjäjäsenyys

Yrittäjäjäsenyys on tarkoitettu henkilöille, jotka omistavat tai hallitsevat maatilaa tai muuta maaseutuyritystä. Vuonna 2024 jäsenmaksu on 100 €/hlö/v. Jäsenellä on mahdollisuus vaikuttaa ProAgria Keski-Pohjanmaan toimintaan. Kullakin yrittäjäjäsenellä on ProAgria Keski-Pohjanmaa ry:n vuosikokouksessa yksi ääni. Jäsenet saavat neuvontapalveluja jäsenhintaan, erikoistarjouksia tuotteista ja palveluista, retkiä ja kursseja jäsenhintaan, ProAgria Keski-Pohjanmaan Tiedotuslehden sekä jäsenkirjeet.

Eero Hakala eläkkeelle ProAgrian vuosikokouksessa

Keskipohjalaista kalatalousneuvontaa ja edunvalvontaa 30 vuotta hoitanut **Eero Hakala** saateltiin eläkkeelle 27.11.2023 pidetyn ProAgria Keski-Pohjanmaan vuosikokouksen yhteydessä. Keski-Pohjanmaan Kalatalouskeskuksen puheenjohtaja **Mauno Korhonen** mainitsi tervetulo puheessaan Eero Hakalan innostaneen 30 vuoden aikana satoja maakunnan tulevia kalastajanalkuja kalankäsittelyyn. Toinen Eero Hakalan intohimo ja henkireikä on ollut kalavesien kunnostukset suunnittelusta talkootyönjohdosta. Maakunnan virtavesikunnostuksissa Hakala on ollut tuttu näky. Kiitospuheessaan Eero Hakala kertoi Keski-Pohjanmaalla ymmärretyn, että maaseutu on muutakin kuin maataloutta. Se on vesistöjä, metsiä, luonnonympäristöä ja ilma siinä ympärillä.

Juhlapuheessaan Kalatalouden Keskusliiton toiminnanjohtaja **Vesa Karttunen** kiitti Eero Hakalaa Keski-Pohjanmaalla vuosikymmenten aikana tehdystä arvokkaasta panoksesta paikallisten kalakantojen hoidossa. Erityisesti Karttunen nosti esille Lestijoen alkuperäisen meritaimenen hyväksi tehdyn merkittävän työn. Keski-Pohjanmaan kalatalouskeskuksessa jokien kunnostaminen ja virtavesien kalakantojen ennallistaminen ja kohentaminen on ollut tuloksekasta.

ProAgria Keski-Pohjanmaan hallituksen puheenjohtaja **Tapani Orjala** nosti kokouksen avauspuheessaan esille epävarmuuden lisääntymisen maataloudessa. Ilmasto muuttuu, sodat ja muut kriisit ovat seuranneet toisiaan, joustoa on tarvittu sekä ProAgriassa että tiloilla. – Vakaampi olo-tila olisi tervetullut, sanoi Orjala. Orjala kertoi, että rakennemuutos vaikuttaa myös ProAgrian toimintaan,

RITVA-LIISA NISULA

Vuosikokouksen yhteydessä juhlistettiin Eero Hakalan eläköitymistä 30 vuoden työuran jälkeen.

RITVA KARRI

ProAgrian vuosikokous kokosi yritystalo Evaldiin Kokkolaan ProAgrian, maa- ja kotitalousnaisten sekä kalatalouskeskuksen keskipohjalaisjäsenistöä.

isot maatalousyrietykset odottavat erilaista lähestymistapaa kuin pienemmät, ja myös neuvonnan on kehitettävä omaa toimintaansa. Tapani Orjala sanoi, että rakenteiden on palveltava asiakkaita ja asiakkaille tehtävää neuvonta- ja asiantuntijatyötä. – ProAgria on palvelukunnossa, totesi Orjala. Sidosryhmätyötä on tehty paljon vuoden aikana, uuden eduskunnan ja uuden maatalousministerin tavoitteet ja näkemykset ovat tulleet tutuksi myös keskipohjalaisille ProAgrian edustajille. Orjala totesi, että maataloilla Keski-Pohjanmaalla menee hyvin, jos tilannetta verrataan koko maan tilanteeseen. – Kesän sato maakunnassa onnistui kohtuullisesti, talveen oli hyvä lähtö, kun evästä on, totesi Orjala. Tuotosseurannan kehittäminen on ollut vuoden aikana iso valtakunnallinen kehityskohde ja sitä jatketaan vuoden 2024 aikana.

Henkilövalinnat

ProAgrian hallitukseen kaudeksi 2024–2026 valittiin **Merja Himanka** Himangalta, varalle **Virpi Paavola** Kaustiselta. Uutena hallituksen valittiin **Piia-Maria Rautiainen** Toholammilta ja varalle **Jyrki Mastokangas** Halsualta. Maa- ja kotitalous-

Juhlapuheessaan Vesa Karttunen kiitti Eero Hakalaa arvokkaasta panoksesta paikallisten kalakantojen hoidossa.

RITVA KARRI

ProAgrian vuosikokouksessa palkittiin Vuoden Maa- ja kotitalousnaisena Aino Niskakoski Reisjärven Leppälahden Maa- ja kotitalousnaisista.

RITVA KARRI

Vuoden Maisemateko 2023 tunnustuspalkinto myönnettiin Esa Ruuskan Kytöturpeen kosteikolle Halsualle.

naisten johtokunnassa jatkaa **Anu Karhukorpi** Halsualta, varalla **Karoliina Tunkkari** Vetelistä. Uusina jäseninä johtokuntaan valittiin **Sinikka Hedström** Kokkolasta, varalle **Seija Varila** Perhosta sekä **Miina Aronen** Halsualta ja varalle **Tarja Huopana** Perhosta.

Huomioinnit

ProAgria Keskusten Liiton myöntämä kultainen ansiomerkki ja 30-vuotislaatta luovutettiin Keski-Pohjanmaan Kalatalouskeskuksen toiminnanjohtaja **Eero Hakalalle** Toholammilta. Eero Hakala sai myös Kalatalouden Keskusliiton 100-vuotismitalin.

ProAgria Keski-Pohjanmaan huomionosoituksen yhtäjaksoisesta kuulumisesta tuotosseurantaan saivat seuraavat tilat:

100 vuotta tuotosseurannassa: **Hekkala Jari** ja **Aikio Marjo-Riitta**, Kalajoen Himanka / **Leskelä Mikko** ja **Pentti Mty**, Kokkolan Lohtaja / **Karahkamaan Mty**, **Pajunpää Kaija** ja **Pekka, Pajunpää Joni** sekä **Pajunpää Tapio**, Kokkolan Lohtaja

75 vuotta tuotosseurannassa: **Vintturi Mika**, Kaustinen / **Hartikainen Virpi** ja **Vesa**, Kaustinen / **Maunula Pekka**, Kokkolan Kälvä

50 vuotta tuotosseurannassa: **Ojala Vesa Matti**, Kalajoki / **Määttä Petri**, Toholampi / **Kivimaa Ilari**, Lestijärvi / **Toikkanen Marjo** ja **Sami** sekä **Toikkanen Suvi** ja **Pasi**, Lestijärvi / **Kinaret Tapio** ja **Timo**, Kalajoen Himanka

25 vuotta tuotosseurannassa: **Isokangas Atte** ja **Nurmi Jenni**, Kaustinen / **Änäkkälä Hannu** ja **Asko Mty**, Lestijärvi / **Vuorenmaa Liisa** ja **Mika**, Reisjärvi / **Perander Raimo**, Kokkolan Lohtaja / **Tuikka Simo** ja **Liisa**, Toholampi

Parhaat karjat

Maidontuotannon osaaminen on keskipohjalais-tiloilla huippuluokkaa ja tulokset ovat korkeita myös kansainvälisesti vertailtuna. Keski-Pohjanmaan parhaasta karjasta energiakorjatun maidontuotannon perusteella palkittiin **Tiina** ja **Pauli Laakko** Sievistä, toiseksi paras karja oli **Aleksi, Hannele** ja **Janne** sekä **Teppo Isohannilla** Kanuksessa. Kolmanneksi parhaasta karjasta palkittiin **Markku** ja **Sanna Rajala** Reisjärveltä.

Vuoden 2023 maa- ja kotitalousnaisena huomioitiin **Aino Niskakoski** Reisjärveltä. Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten Vuoden Maisemateko 2023 palkinto myönnettiin **Esa Ruuskan** Kytöturpeen kosteikolle Halsualle.

Ritva-Liisa Nisula

ProAgria Keski-Pohjanmaa järjestää

LUONNONMUKAISEN TUOTANNON PERUSKURSSIT 2024

**Luonnonmukaisen tuotannon peruskurssi 5 pv,
Kokkola tai etänä**

19.-21. ja 26.-27.3.2024, klo 9-15

Hinta 86 € + alv 24 % / pv/tila tai 430 € + alv 24 % / 5 pv.

**Luonnonmukaisen kotieläintuotannon
peruskurssi 2 pv, Kokkola tai etänä**

3.-4.4.2024 klo 9-15

Hinta 86 €/pv + alv 24 %/tila.

Kasviperuskurssin käyneille 76 €/pv + alv 24 %/tila.

Kurssi täyttää luomusitoumuksen edellyttämän koulutusvaatimuksen 5 pv + 2 pv. Myös spv-tilanteissa jatkajalta edellytetään luomukoulutus. Kurssi suoritetaan kurssilaisen valinnan mukaan Kokkolassa ProAgria Keski-Pohjanmaan kokoustilassa (yritystalo Evald, Ristirannankatu 1, Kokkola) tai etäkoulutuksena MS Teamsilla. Kurssimaksuun sisältyvät opetus ja esitysmateriaali. Kurssitodistus toimitetaan kurssimaksun suorittamisen jälkeen.

Kurssit toteutetaan, jos osallistujia on vähintään 7 henkilöä.

**Ilmoittautumiset pe 15.3. (kasvi) ja ke 27.3. (kotieläin)
2024 mennessä ja lisätietoja**

Jari Tikkanen, p. 0400 162 147, jari.tikkanen@proagria.fi

Seija Roimela, p. 040 8479740, seija.roimela@proagria.fi

ProAgria
Keski-Pohjanmaa

FARMARI

4.-6.7.2024 SEINÄJOKI

Farmari-maatalousnäyttely on vastuullisen suomalaisen maatalouden ja ruoantuotannon huipputapahtuma täynnä alan osaamista ja viihdyttävää ohjelmaa.

farmari.net

ProAgria

Suojaa siipikarja ja muut kesylinnut lintuinfluenssalta

Jokakeväinen siipikarjan ja muiden kesylintujen ulkonapitokielto tuli voimaan 8.2. Toukokuun loppuun kestävän suojaustojen tarkoituksena on estää lintuinfluenssatartunnat luonnonvaraisista linnuista siipikarjaan ja muihin kotieläiminä pidettäviin lintuihin.

Ulkonapitokiellon aikana (8.2.-31.5.) siipikarja ja muut linnut on joko pidettävä sisätiloissa tai niiden käytämä ulkoilualue on oltava kauttaaltaan aidattu ja katettu riittävän tiheällä verkolla tai muulla vastaavalla tavalla. Suojauksen tarkoituksena on estää lintuinfluenssan, Newcastle taudin ja salmonellan leviäminen.

Ilmoitus eläinlääkärille

Jos siipikarjalla tai muilla linnuilla on pääsy suojatulle ulkoilualueelle, on asiasta ilmoitettava etukäteen paikalliselle kunnaneläinlääkärille. Suojusmääräykset eivät koske kyyhkylakoista tapahtuvia vapaalentoja, sileälästäisiä lintuja (muun muassa strutsit ja emut) eikä eläintar-

hoja. Kotieläinpihat ja muut pysyvät eläinnäytelyt ovat suojausvelvoitteen piirissä.

Jos siipikarjassa tai muissa linnuissa havaitaan lintuinfluenssaan viittaavia oireita, normaalista poikkeavaa kuolleisuutta tai muutoksia tuotannossa, on asiasta ilmoitettava heti kunnan- tai läänineläinlääkärille. Veden ja rehun kulutuksen tai munantuotannon väheneminen voivat olla merkkejä lintuinfluenssatartunnasta. Tarvittaessa virkaeläinlääkäri lähettää näytteitä tutkittavaksi Ruokavirastoon.

Lintuinfluenssaa esiintyy edelleen Euroopassa

Korkeapatogeenisiä eli korkeaa kuolleisuutta luonnonvaraisille linnuille ja siipikarjalle aiheuttavia influenssaviruskantoja esiintyy tällä hetkellä edelleen laajasti Euroopassa. Taudinpurkauksia todetaan sekä siipikarjassa että luonnonvaraisissa linnuissa.

Luonnonvaraisia vesilintuja toivotaan lintuinfluenssatuokimuksiin

Ruokavirasto seuraa lintuinfluenssan esiintymistä Suomen luonnonvaraisissa linnuissa. Tutkimuksiin toivotaan erityisesti sairaita tai äskettäin kuolleina löydettyjä vesi- ja pe-

tolintuja. Linnut voi tuoda kokonaisina Ruokaviraston toimipaikkoihin. Luonnonvaraisten näyttelyiden tuomisesta tulee aina sopia ensin Ruokaviraston kanssa (puhelin 029 520 4181). Lisää tietoa luonnonvaraisten eläinten toimittamisesta tautitutkimuksiin löytyy Ruokaviraston internetsivuilta. Ruokaviraston kanssa sovitujen luonnonvaraisten lintunäytteiden lähettäminen ja tutkiminen ovat lähettäjälle maksuttomia. Luonnonvaraisten lintujen joukko-

kuolemista tulee ilmoittaa kunnan- tai läänineläinlääkärille.

Lintuinfluenssan epäilytapauksissa virkaeläinlääkäri toimittaa linnut Ruokavirastoon.

PIXABAY

Eläinten hyvinvointilaki toi uusia velvoitteita eläinten pitäjille

Vuodenvaihteessa 2024 voimaan tullut uusi eläinten hyvinvointilaki (693/2023) tuo uusille tahoille velvollisuuden ilmoittaa avun tarpeessa olevasta eläimestä. Lisäksi laki tarkentaa eläintuotantoon liittyvien palveluiden, kuten sähkön, lämmityksen tai veden, toimittajien velvollisuuksia. Laki tiukentaa nautojen jaloitteluvaatimuksia, antaa uutta ohjeistusta ilmoituksenvaraista eläinten pitoa harjoittaville, tuo uusia vaatimuksia koirien ja hevosten pitoon, velvoittaa nisäkkäiden ja lintujen jatkuvan vedensaantiin sekä edellyttää, että eläinten pysyvässä pitopaikassa tai sen yhteydessä on oltava eläinten tarkastamisen ja käsittelyn kannalta välttämättömät tilat ja välineet sekä tarvittaessa tilat sairaiden ja vahingoittuneiden eläinten hoitoa ja eristämistä varten.

Eläimen avun tarpeesta on ilmoitettava eläinsuojeluun

Eläinten hyvinvointilaki täsmentää useiden viranomaisten ja muiden toimijoiden ilmoitusvelvollisuutta, kun nämä havaitsevat työssään avun tarpeessa olevia eläimiä. Uudistus korjaa laissa aiemmin olleita epäselvyyksiä salassapitosäännösten tulkinnasta. Uusi laki velvoittaa seuraavia viranomaisia, luottamustoimes-

sa työskenteleviä ja ammatinharjoittajia ilmoittamaan havaitsemastaan apua tarvitsevasta eläimestä:

- lomituspalvelu ja sijaisapu
- keinosiementäjä
- sosiaali- ja terveydenhuolto ja näiden palvelujen tuottaja
- terveydenhuollon ammattihenkilö
- hätäkeskusyksikkö
- palo- ja pelastustoimi
- rajavartiolaitos
- ulosottoviranomainen
- seurakunta ja muu uskonnollinen yhdyskunta, huomioiden, että rippiin tai muuhun sielunhoitoon liittyvää salassapitovelvollisuutta on kuitenkin noudatettava.

Myös muut viranomaiset tai toimijat saavat tehdä ilmoituksen avun tarpeessa olevasta eläimestä toimijaa mahdollisesti koskevien salassapitosäännösten estämättä. Ilmoittajan henkilöllisyys pidetään salassa, jos henkilöllisyyden paljastamisesta voidaan olosuhteiden perusteella arvioida aiheutuvan ilmoittajalle haittaa. Eläinlääkäriammatin harjoittajan ilmoitusvelvollisuudesta säädetään erikseen eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annetussa laissa.

Tarkennuksia myös muiden palveluntuottajien velvollisuuksiin

Ilmoitusvelvollisuuden lisäksi uudessa eläinten hyvinvointilaissa tarkennetaan sähköä, lämmitystä tai vettä eläintuotantotiloille toimittavien tai niihin liittyviä palveluita tarjoavien toimijoiden ilmoitusvelvollisuudesta toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle, jos ne aikovat keskeyttää pysyvästi sähkön-, lämmön- tai vedenjakelun. Ilmoitus tulee tehdä kohtuullisessa ajoin ennen keskeytystä, jos toimijan tiedossa on, että tilalla on eläimiä.

Useassa hyvinvointilakiin liittyvässä säännöksessä ei ole siirtymäaikaa, joten laissa kerrottuja poikkeuksia lukuun ottamatta muutokset ovat tulleet voimaan 2024 alusta alkaen.

Hyvinvointilain myötä voimaan tulee osittain täysin uusia säännöksiä ja osittain muuttuvia säännöksiä. Ruokaviraston jatkuvasti päivittyvälle sivustolle on koottu keskeisiä uudistuksia, jotka vaativat aktiivisia toimia eläintenpitäjiltä ja eläinten parissa työskenteleviltä (ks. QR-koodi).

PIXABAY

Viisasta vesiensuojelua -hanke jatkoajalle

Viisasta vesiensuojelua -hanke järjesti yhdessä Akuutti Akrotekno -hankkeen kanssa **Bio-kaasupäivän** Härmän kylpylässä Kauhavalla 8.11.2023. Tilaisuudessa kuultiin biokaasulaitosyrittäjän Ilpo Wennströmin ja biokaasulaitetoimittajien (Demeca, Metner ja Sauter) puheenvuorot sekä tutustuttiin Japanin biokaasulaitokseen. Tilaisuuden tavoitteena oli saada lanta hyödyksi ja päästöt alas eli käytännössä tarkasteltiin mädäntäjännöksen hyödyntämistä pellon lannoituksessa. Tilaisuudessa olivat mukana myös mm. SeAMK, Atria ja Nurmon Bioenergia Oy. Luonnonvarakeskus on selvittänyt ViVe-hankkeessa erilaisten vesikasvinäytteiden metaanintuottopotentiaalia (biokaasupotentiaali) ja ravinnepitoisuuksia, ja sen kuivamädätysbioreaktori-demo päättyy tammikuun lopussa 2024. Tuloksista raportoidaan ViVe:n loppuraportissa.

Podcasteja ja messunäkyvyyttä

Hankkeen saatua puolen vuoden jatkoajan Metsäkeskus osallistui Sarka-messuille esitellen Veden matka -videota, joka käännetään myös ruotsin kielelle.

Tutustu tästä videoon:

Joulukuussa 2023 ProAgria Keski- ja Etelä-Pohjanmaan maisemasiantuntijat Anu Ainasoja ja Mari-ka Turpeinen nauhoittivat kahden jakson podcast-sarjan teemalla **haitallisten vieraskasvilajien vähemmän tunnetut torjuntamenetelmät**. Menetelmistä käsiteltiin koivutisle, purppuranahakkasieni,

vuohilaidunnus, etikka- ja pelargonihappo sekä kuumavesihöyry.

Podcastit ovat kuunneltavissa ProAgria sivuilta:

Tulevat tapahtumat

Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry järjestää vesistökuunnostustyöpajan yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan ely-keskuksen kanssa ja lisäksi Pietarsaareissa kuullaan merialueen tilasta. Lisäksi ProAgria

Etelä-Pohjanmaa suunnittelee vesiensuojeluun liittyvää teemapäivää. Yhteistyö Ylivieskan Taanilan koulun kanssa jatkuu vieraslaji- ja niittyteemoilla keväällä 2024.

HELI JUTILA

Veteliläiset kokoontuivat sankoin joukoin Räyringin järvi-iltaan.

HELI JUTILA

Jättipalsami on haitallinen vieraslaji.

SATU JÄRVENPÄÄ

Talkoolaiset ansaitulla tauolla Näätinkiojalla.

HELI JUTILA

Ravinteiden kierrätyksestä kertoivat Aino ja May Aspegrenin puutarhassa.

Viisasta vesiensuojelua -hanke jatkuu kesäkuun 2024 loppuun

Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry:n vetämässä hankkeessa ovat mukana Suomen Metsäkeskus, Luonnonvarakeskus sekä Pro Agria Etelä- ja Keski-Pohjanmaa sekä Österbottens Svenska Lantbruksskällskap. Hanke päättyy 30.6.2024. Toimijat laativat loppuraportin PVY:n johdolla. Manner-Suomen maaseutuohjelmasta rahoitettu yhteistyö- ja kehittämishanke on pyrkinyt tarkastelemaan kokonaisvaltaisesti maaseutuluontoa: metsää, peltoa ja vesiluontoa toisiinsa vaikuttavana kokonaisuutena. Hankkeen päätavoitteeseen eli vesiensuojelutoimenpiteiden toimeenpanon vauhdittamiseen on pyritty

toteuttamalla kunnostussuunnittelua, järjestämällä erilaisia tilaisuuksia, webinaareja, info-tilaisuuksia, tutustumisretkiä, työnäytöksiä, pelonpiennarpäiviä sekä talkoita. Lisäksi on osallistuttu messuille ja tiedotettu aktiivisesti somessa (facebook.com/Pohjanmaan vesi ja ympäristö) sekä laadittu videoita ja podcasteja. Hankkeen toteutusajan ja koko hankealue kattaen on opastettu ja neuvottu lukuisia maanomistajia eri yhteyksissä vesiensuojelussa ja kosteikkojen sekä perinnebiotooppien hoidossa. Esimerkkejä ovat Sievinmäenjärven ja Rekjärven kunnostussuunnittelu, metsätalouden vesiensuoje-

luwebinaari, Räyringin- ja Ullavanjärven järvi-illat, tutustumisretki Hietojanpuron kosteikolle ja Kauhajoen perinnebiotoopeille, Kalajoen pelonpiennarpäivä, kosteikkorakentamisen ja kipsinlevityksen työnäytökset, Näätinkiojan kalataloudellinen kunnostus, Optiman koulutuspäivä, Fäbodan ympäristökasvatuspäivä koululaisille sekä Taanilan koulun vieraslajitalkoot.

Heli Jutila
Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry
Toiminnanjohtaja, FT

TOIVE-
JUTTU

Biokaasulaitokselta oivallista lannoitetta

Biokaasulaitoksen käsittelyjäännös eli mädätysjäännös sisältää kaikki biokaasuprosessiin syötetyn lannan ravinteet sekä hajoamatta jääneen eloperäisen eli orgaanisen aineen. Ravinteista muut pysyvät pääosin ennallaan, mutta orgaanisen tyyppien hajoamisen seurauksena mädätysjäännös sisältää aiempaa enemmän liukoista ammoniumtyyppä kokonaistyyppimäärän pysyessä teoreettisesti ennallaan. Tämä nostaa jäännöksen lannoitearvoa verrattuna raakalantaan, sillä suurempi osuus tyyppistä on suoraan kasville käyttökelpoista. Orgaaninen aine on puolestaan pysyvämässä muodossa, minkä katsotaan olevan peltomaan orgaanisen aineen ylläpitämiselle arvokasta.

Mädätysjäännöksen varastot syytä kattaa

Raakalantaa suurempi ammoniumtyypin pitoisuus ja usein korkeampi pH lisäävät ammoniakin haihtumista. Lisääntynyt ammoniakin haihtuminen mädätysjäännöksen varastoinnin aikana alentaa jäännöksen lannoitearvoa. Ammoniikki on ympäristön kannalta haitallinen kaasu, sillä se aiheuttaa happamoitumista, pienhiukkasten muodostusta ja rehevöitymistä. Peltovetytyksessä on syytä käyttää multaavia menetelmiä, jotta ammoniumtyyppi saadaan kasvin käyttöön eikä se haihdu ilmaan ammoniakkina. Levitys on tehtävä kasvukaudella ja oikealla annostuksella viljeltävän kasvin ja pellon ravinnearvojen mukaan. Näin minimoidaan myös ravinteiden huuhtoumat vesiin.

Mädätysjäännös lannoitteena

Mädätysjäännös voidaan myös separoida neste- ja kuivajakeeseen. Nämä voidaan hyödyntää sellaisenaan lannoitteena ja tuotteistua lannoitevalmisteiksi. Nestejakeessa on enemmän tyyppä suhteessa fosforiin. Kuivajakeessa ravinnesuhteet ovat toisin päin. Separoinnin kuivajakeetta voidaan käyttää fosforiköyhillä pelloilla tai jos halutaan hyödyntää fosforin taseesta esimerkiksi perustettavalla nurmella.

Mädätysjäännös ympäristösitoumuksessa

Ympäristösitoumuksessa on huomioitu biokaasulaiton mädätysjäännös. Kiertotalouden edistäminen toimenpiteeseen kelpaa biokaasulaitoksen mädätysjäännöksen levittäminen sijoittavalla tai

Biokaasulaitos tuottaa biokaasua sähkön ja lämmöntuotantoa varten. Biokaasua voidaan myös jalostaa biometaaniksi eli liikennepolttoaineeksi ja sillä voidaan korvata fossiilista kaasua. Näiden lisäksi biokaasulaitoksesta saadaan biokaasuprosessin jälkeen oivallista lannoitetta. Sekin on merkittävä hyöty lannoitteiden korkeiden hintojen aikana. Mädätysjäännös sopii lannoitteeksi omille ja yhteistyötilojen pelloille.

multaavalla menetelmällä. Oman tilan kuivalannan levittäminen on oikeutettu kiertotalouden edistämisen -toimenpiteen korvaukseen ainoastaan, jos aine on kierrätetty biokaasulaitoksen kautta.

Biokaasulaitoksen mädätysjäännöksellä lannoittavat tuntuva olevan tyytyväisiä lannoitteen käyttäjiä. Iso hyöty on levityksen aikainen lietteen hajuhaittojen väheneminen. Säästöjä syntyy myös kasvinsuojelusta ja lietteen sekoituksesta. Rikkakasvien siementen itävyys häviää ja notkeaa lietettä on helppo sekoittaa ja levittää pellolle. Mädätysjäännöksen luvatut edut näyttävät myös käytännössä pitävän paikkansa.

Jari Tikkanen

PELTOJEN VESITALOUS KUNTOON LUOTETTAVASTI

> HYÖDYNNÄ SALAOJITUKSEN KOHONNUT INVESTOINTITUKI NYT!

Maveplan tarjoaa peltojen laadukkaat kuivatussuunnitelmat. Teemme tilakohtaiset sekä useita tiloja käsittävät kuivatusratkaisut.

> Salaojasuunnitelmat

Kokeneet salaojasuunnittelijamme tekevät salaojasuunnitelmat tilan tarpeisiin sopivaksi.

> Salaojakartat mobiililaitteisiin

Ojien paikantaminen helpottuu ja kartat kulkevat aina mukanasasi kännykässä

> Valtaoja- ja putkitussuunnitelmat

Valtaojien kunnostushankkeiden suunnittelu ja putkitussuunnitelmat.

Ota yhteyttä lähimpään asiantuntijaan, me palvelemme.

- > Sikkilä Markus 050 590 9735
- > Hihnala Seppo 040 028 3570
- > Niemelä Markus 044 741 4339

Pohjustamme unelmia

www.maveplan.fi

TeMePa

Huoltovarmuutta ja
Luonnonhoitoa toteuttamassa

Metsä- ja yksityisteiden perusparannukset,
teisännöinti

Kulotukset ja luonnonhoito

Tiealueiden ja sähkölinjojen puunpoistot ja
raivaukset

Erinomaiset rahoitusmahdollisuudet, metka-
ja ELY-rahoitus

info@temepa.fi - www.temepa.fi

Tieteestä TIETOA

HUOM!

Löytyykö pannuhuoneestasi
unohtuneita maanäytteitä?
- Lähetä meille
analysoitavaksi!

MUISTA!
Itävyytustutkimus

Varmista hyvissä ajoin
kylvösiemenesi itävyyksi!

SUOMALAINEN
LUOTETTAVA PALVELU!

Hortilab AB OY

Oy Hortilab Ab, Vasavägen 41, 64200 NÄRPIÖ
© 06-347 4250 • hortilab@hortilab.fi • www.hortilab.fi

Katso pätevyysalue www.finas.fi

Vähennä tilan lannoitekustannus KUMINALLA & KORIANTERILLA viljelykierrossa

carawayfinland.fi

KIINNOSTAAKO
SOPIMUSVILJELY?
Soita 06 224 3660

TYÖVAATTEITA JA -KENKIÄ

LAATU SÄÄSTÄÄ LUONTOA

Työvaatteet koko perheelle!

PROAGRIA -jäsenalennus
myös verkkokaupastamme
www.pika-pesu.fi

SEINÄJOEN PIKA-PESU

Ma-To 8-17
Pe 8-18
La 10-14

Valtionkatu 18-20, Seinäjoki

pika-pesu.fi

TEEMME VILJELYSOPIMUKSIA OTA YHTEYTTÄ!

Perinteinen
Rypsin
viljelyilta
11.3.2024
klo 18-20

ALAVUDEN ÖLJYNPURISTAMO Hanna Yli-Kuha puh. 040 189 5530 | info@alavuden.fi
Kellokorventie 165 | 63300 ALAVUS | www.alavuden.fi

Monipuolinen kasvinviljely kannattaa

Yksipuolinen viljely on valitettavan yleistä. Onneksi maataloustukikauden vaihtuminen ja sen myötä voidaan astuneet viljelykierto- ja vähimmäismaanpeitevaatimukset ovat kannustaneet viljelijöitä pohtimaan viljelyn monipuolistamista. Monipuolisella viljelyllä on paljon positiivisia vaikutuksia. Eriytyisesti tautipaineen pienentyminen vaikuttaa keskeisesti satotasoihin ja mahdollistaa myös tautiainneiden käytön vähentämisen. Viljelykierron monipuolistaminen tehostaa ravinteiden käyttöä ja samansuuruisilla lannoitetasoilla saadaan yksipuolista viljelyä suurempia satoja. Esikasvien positiiviset vaikutukset voiva olla useamman kasvukauden mittaiset.

Ensin kasvivalikoima kuntoon

Viljelykiertoa suunniteltaessa ensimmäiseksi on mietittävä mitkä tekijät rajoittavat viljelykasvivalikoimaa. Tässä vaiheessa ei liioin kannata markkinanäkymiä miettiä, koska viljelykierron suunnittelu on pitkän aikavälin suunnittelua ja markkinatilanteet vaihtelevat vuosittain. Joillakin viljelijöillä viljelykasvivalikoimaa voivat rajoittaa tekniset seikat, esim. kuivuri voi olla vaikea puhdistettava ja edellisen erän jäämiä voi olla paljonkin seuraavan kuivauserän seassa, jolloin erilaisia eriä ei saada kuivattua puhtaina. Toisilla kuivausmahdollisuutta ei ole lainkaan. Myös muu konekanta ja oma kiinnostus ja osaaminen voivat asettaa rajoitteita. Joillain tiloilla viljelykiertoa monipuolistamalla haetaan uusia kannattavampia viljelykasveja viljelyyn, toisilla taas päätavoitteena on viljelyn monipuolistamisen kautta saada pääkasvin satotasoa nostettua. Jälkimmäisestä hyvänä esimerkkinä ovat perunatilat.

Sitten suunnittelu käyntiin

Kun viljelykasvivalikoima on saatu selville, voidaan viljelykierron suunnittelu aloittaa. Viljelykiertoa suunniteltaessa on hyvä huomioida eri kasvien kylvö- ja korjuuajat, esikasvaikutukset ja mahdolliset tautien isäntäkasvit. Hyvällä suunnittelulla viljelyn monipuolistamisen hyödyt voidaan maksimoida. Aina viljelyn monipuolistamisen ei tarvitse tarkoittaa oman viljelykasvivalikoiman laajentamista, vaan vilje-

lyä voidaan monipuolistaa myös vaihtomaiden kautta. Käytäntö on yleistä perunan ja avomaan vihannesten viljelyssä. Näin voidaan maksimoida arvokkaimpien viljelykasvien osuus ilman että viljely yksipuolistuu.

Vaikka kasvukautemme on lyhyt, löytyy alueeltamme varsin monipuolisesti eri viljelykasveja. Joidenkin kasvien kohdalla viljelyalat ovat toistaiseksi pieniä, mutta ne ovat kuitenkin vakiinnuttaneet paikkansa tiettyjen tilojen viljelykierrossa. Perinteisten kevätiljojen lisäksi Keski-Pohjanmaalla on viljelyssä mm. syysviljoja, öljykasveja (kevät- ja syysmuotoisia), hernettä, kuminaa, kuituhamppua ja timotein siemenviljelyä. Myös maanparannustarkoituksessa viljeltävien kasviseosten määrä on yleistynyt ja karjatiljoilla yhä useammin viljellään myös monilajisia kasviseoksia säilörehuksi. Mahdoli-

TOIVE-
JUTTU

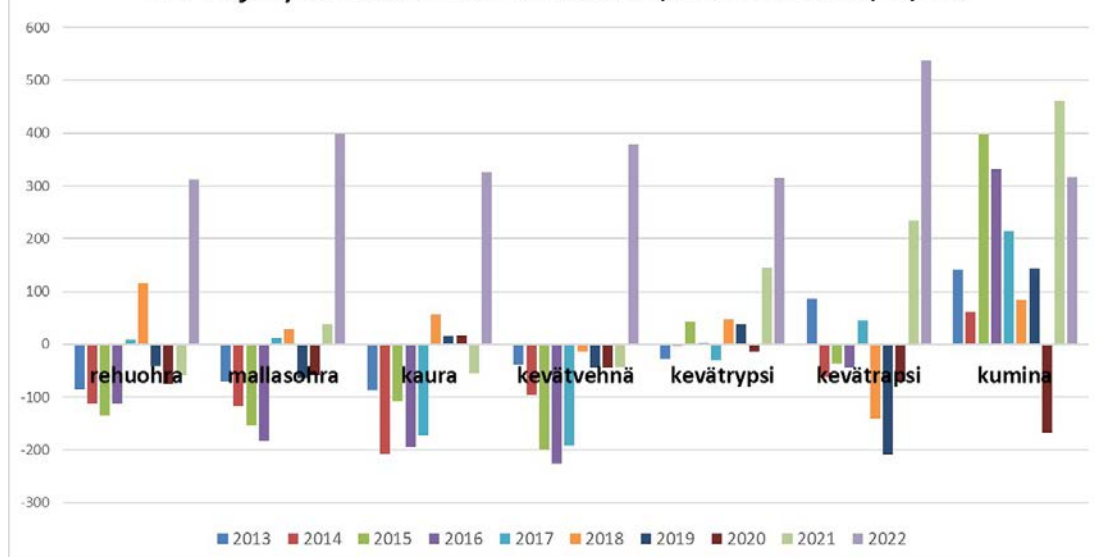
TANELI RAHJA

suuksia viljelyn monipuolistamiseen siis löytyy. Eikä pidä unohtaa, että yksipuolisen viljelyn riskit ovat suuret.

ProAgrian kasviasiantuntijat ovat apuna viljelykasvien valinnassa, viljelysuunnittelussa sekä kasvintuotannon taloustuloksen laskennassa ja johtopäätösten teossa. Ota yhteyttä!

Taneli Rahja

Eri viljelykasvien kannattavuus, nettovoitto, €/ha

Lohkotietopankin tuloksia eri viljelykasveista eri vuosilta. Esimerkiksi öljykasvit ja kumina voivat olla todella hyvä lisä viljelykiertoon. Niiden viljelyn keskimääräinen kannattavuus on parempi kuin rehuohralla ja niiden esikasviarvo viljoille on hyvä.

ProAgria Keski-Pohjanmaan kasviasiantuntijat

Sähköpostiosoitteet:
etunimi.sukunimi@proagria.fi

Sari Harju
040 5234 114

Jouni Huhtala
040 5123 703

Heli Kallioinen
050 4307 661

Jarmo Karhula
040 8492 870

Taneli Rahja
040 6684 5111

Seija Roimela
040 8479 740

Jari Tikkanen
040 0162 147

Tero Ävist
041 7310 398

Valkuaista viljelemään

Suomessa valkuaisomavaraisuus on noin 20 %. Tuontivalkuaisen korvaaminen kotimaisella valkuaisutuotannolla on perusteltua huoltovarmuuden, ympäristön ja eettisyyden näkökulmasta. Lannoitteiden hinta ja saatavuus kannustavat kokeilemaan herneen viljelyä. Typpiomavaraisena kasvina herne ei tarvitse typpilannoitusta. Myös tukipolitiikka kannustaa viljelemään hernettä ja härkäpapua. Markkinoilla herneelle ja härkäpavulle on kysyntää ja rehuteollisuus maksaa herneestä ja härkäpavusta enemmän kuin viljasta. Kasvinjalostajat ovat tehneet ansiokasta työtä palkoviljojen lajikejalostuksen eteen. Markkinoilla on tarjolla uusia, kasvuajaltaan aikaisempia ja satoisampia sekä viljelyvarmempia lajikkeita. Luomutiloilta palkokasvit ovat tärkeitä kasveja viljelykierron ja valkuaisrehuomavaraisuuden kannalta. Palkoviljat ovat tervetulleita viljelykasveja. Palkokasvit ovat vaativia kasveja viljellä ja onnistuminen edellyttää asiaan paneutumista.

Viljelyvaatimukset

Kasvinviljelytila voi monipuolistaa viljelykiertoa viljelemällä palkoviljoja. Herne voi olla viljaa kannattavampi vaihtoehto. Uuden viljely-

kasvin kokeilu on turvallista aloittaa pienellä alalla. Kokemuksen myötä alaa voi kasvattaa. Herne ja härkäpapu ovat vaateliaita kasvupaikan suhteen. Ne menestyvät parhaiten ilmavilla, hyvärakenteisilla hietasavilla tai hienoilla hieodoilla. Härkäpavun viljelyssä tärkeää on kevätkesteuden hyödyntäminen. Pienen juuristonsa takia herne vaatii hievan kasvupaikan, missä kosteutta riittää myös kuivina vuosina. Tehokas typensidonta juurissa edellyttää ilmavuuden ja lämmön lisäksi korkeaa maan pH:ta, mielellään 6 tai yli. Ojituksen pitää olla kunnossa.

Lajikevalinta

Herneen lajikevalinnassa huomioidaan käyttötarkoitus eli viljelläkö hernettä ruoka- vai rehuherneeksi. Keltaiset lajikkeet ovat rehuherneitä. Mitä pohjoisempaan hernettä viljellään, sitä tärkeämpää on lajikkeen aikaisuus. Kasvu-aika vaihtelee 97–103 päivän välillä. Viljely puhtaana kasvustona onnistuu vain vahvakortisimmilla lajikkeilla. Lako rajoittaa useat lajikkeet ainoastaan seoksiin. Reheväkasvuiset lehdelliset lajikkeet kilpailevat parhaiten rikkakasveja vastaan ja käyvät säilörehun raaka-aineeksi. Virallisissa lajikekokeissa on tutkittu 16 eri hernelaji-

Vuonna 2023 Suomen yli kahden miljoonan hehtaarin peltoalasta lähes puolella kasvoi viljaa ja kolmanneksella rehunurmia. Hernettä kotimaan pelloilla kasvoi enemmän kuin koskaan eli noin 44 000 hehtaarilla. Härkäpavun viljelyala oli 9200 hehtaaria.

ketta ja uusia hernelajikkeita tulee säännöllisesti markkinoille. Satotaso lajikekokeissa vaihtelee 3 300–4 600 kilon välillä hehtaaria kohti.

Härkäpavunkin lajikevalinnassa korostuu aikaisuus. Sampo-härkäpavun kasvu-aika on 104 vrk. Haitta-aineettomia härkäpapulajikkeita ovat Into ja Vire. Satotaso virallisissa lajikekokeissa asettuu välille 2 800–3 800 kg /ha.

Kylvö

Puhdaskasvustona herne ja härkäpapu kylvetään riittävän aikaisin toukokuussa. Kylvösyvyys on 5–9 cm. Herneen siemenen kylvömääräksi uusilla lajikkeilla suositellaan 70–100 kpl neliötä kohti. Härkäpavun uusilla lajikkeilla 65–75 kpl neliöllä. Karjatilalla hernettä viljellään viljan kanssa seoksena. Tukikasvi varmentaa kasvuston pystysä pysymisen. Puinti onnistuu varmin ja kuivatustarve vähenee.

Yleisimmin käytetty tukikasvi on lujakortinen kaura. Myös kevätvehnä on tanakka tukikasvi. Ohraa käytetään, mutta ohran laonkestävyys on heikko. Tukikasvin lisääminen vähentää hernesatoa.

Lannoitus

Typpilannoitus perustuu biologiseen typensidontaan. Starttitypistä voi hyötyä maksimissaan 20 kg/ha. Fosforilannoituksesta on hyötyä, jos viljavuusluokka huononlainen. Fosforilannoitukseen käy myös karjanlanta. Rikki ja boori ovat tärkeitä. Kalin tarve on suurempi kuin viljoilla ja täydennyslannoitus tehdään viljavuustutkimuksen mukaan. Mangaanin puutokseen voi käyttää lehtilannoitusta.

Kasvinsuojelu

Herne- ja härkäpapakasvustot kannattaa kylvää vain kestopuutarvaimilla ja kuivatustarve vähenee.

ANNA-RIITTA LEINONEN

Arvika-rehuherne tuottaa runsaan vihermassan, mikä huolellisen korjuun ja onnistuneen säilönnän myötä maittaa eläimille ja lypsättää hyvin maitoa. Rehuherneitä viljellään usein seoskasvustona kauran kanssa.

Kestorikkakasvien torjunnasta on huolehdittava ennen kylvöä.

Riittävän pitkä viljelykierto on tärkeä kasvitautien torjunnassa. Herneen viljelyssä 4–6 ja härkävavulla 4–5 väli vuotta. Rikkakasvien kemiallisessa torjunnassa herneellä ja härkävavulla on eri valmisteet. Härkävavulla yleisin kasvitauti on suklaalaikkutauti. Hernekääriäinen on herneen pahin tuholainen. Yksityiskohtaiset kasvinsuojeluohjeet kannattaa kysyä ProAgrian kasvasiantuntijalta tai torjunta-aineen myyjältä.

Esikasviarvo

Palkokasvien esikasvivaikutuksen typpilannoitushyöty on 20–40 kg/ha kevätiljalle. Syysviljalle hyöty on kaksinkertainen. Vältä palkokasvien muokkausta syksyllä ellet kylvä syyskasvia tai kerääjäkasvia, koska palkokasvikasvusto lahoaa nopeasti ja typpi menee hukkaan. Palkokasvien paalujuuri kuohkeuttaa kyntökerrosta ja kevytmuokkaus riittää herneen jälkeen. Palkokasvit vilkastuttavat maaperän mikrobitoimintaa, parantavat mururakennetta ja vapauttavat orgaanisia ravinteita kasvien käyttöön.

Puinti ja kuivaus, sadonkäsittely

Herneen puinnissa pyritään mahdollisimman hellävaraiseen käsittelyyn, jotta herne ei halkea ja itävyys säily. Herneiden talteen saamiseksi kasvusto on puitava lyhyeen sänkeen. Kuivaamiseen on varattava aikaa enemmän kuin korsiviljalle, sillä isosiemenisenä herne ei ehdi luovuttaa kosteutta yhtä nopeasti. Kaksivaiheinen kuivaus on hyvä tapa puhtaalle hernesadolle. Loppukosteus riippuu käytötarkoituksesta.

Herneen tai herneseosviljan tuoreena murskaaminen ja säilöminen on erinomainen käsittelytapa nautakarjatilalla. Vihermassaa tuottavat hernelajikkeet sopivat säilörehun raaka-aineeksi. Seksenä herneen ja viljan kasvuajkojen tulee olla yhtä pitkiä oikea-aikaisen korjuuajan sovittamiseksi.

Alusta lähtien on pyrittävä saamaan palkoviljoista laadukasta ja määrältään riittävää rehua, joka vastaa karjatilalla eläinten ravintoainetarpeita. Myyntikasviksi kelpaa vain laadukas tavara. Uutta tietoa ja käytännön viljelykokemuksia on jaossa esim. erilaisten hankkeiden kautta.

Anna-Riitta Leinonen

Mitä pohjoisempaa hennettä viljellään, sitä tärkeämpää on lajikkeen aikaisuus. Kasvu aika vaihtelee 97–103 päivän välillä. Viljely puhtaana kasvustona onnistuu vain vahvakortisimmilla lajikkeilla.

Lisätietoa linkeistä ja ProAgrian asiantuntijoilta.

Monipuolisuutta viljelykiertoon -hanke ProAgria Etelä-Pohjanmaa

Vilja-alan yhteistyöryhmän Herneen viljelyn huoneentaulu

Tietolinkki

Käytännön maamies 3/2022 Herneen kylvömäärä hakusessa

LuomuWiki Herneen viljely luomuvalkuaisrehuksi, Luke ja ProAgria

Luomutilan valkuaiskasviopas

Valumavesien hallinta

Valumavesien hallinta on yksi ympäristötoumuksen tehneiden tilojen mahdollinen lohkokohtainen toimenpide, josta maksetaan ympäristökorvauksen kautta. Peruslohkon, jolle toimenpiteen valitsee, on sijaittava happamalla sulfaattimaalla tai oltava maalajiltaan turvetta. Lisäksi on tehtävä pohjaveden pinnan säätämistä säätökaivojen, altakastelun tai kuivatusvesien kierrätyksen avulla. Ojastokartta ja tarvittavat analyysitulokset toimitetaan maaseutuelinkeinoveranomaiselle sen vuoden aikana, kun lohkolta haetaan ensimmäisen kerran valumavesien hallinta -toimenpidetukea.

Maalajin todentaminen

Turvemaa todennetaan viljelijän teettämästä viljavuusanalyysistä, jossa maalajin on oltava joku turvemaalaji. Happamalle sulfaattimaalle on oma analyysi, joka tehdään peruslohkon perusmaasta 0,5–1,5 metrin syvyydestä. Mikäli Geologian tutkimuskeskus on todennut alan happamaksi sulfaattimaaksi tai todennäköiseksi happa-

maksi sulfaattimaaksi, ei erillistä tutkimusta tarvita. Tämä tieto löytyy viljelijälle helpoiten Vipu-palvelun kartta-aineistosta.

Pohjaveden säätäminen

Valumavesien hallinta -toimenpiteessä on valittavissa säätösaloajitus tai sen tehostaminen altakastelulla tai kuivatusvesien kierrätyksellä. Säätösaloajituksella tarkoitetaan salaajitusta, jonka kokooajoaan on asennettu säätökaiivot tai muut vastaavat padotuslaitteet, joilla pellon kuivatusvyvyyttä voidaan säätää. Padotuksella pyritään säilyttämään pohjaveden pinta mahdollisimman korkealla, huomioiden kuitenkin pellolla tehtävät viljelytoimet sekä kasvin riittävä kuivavara ennen rankkasateita. Altakastelussa ojaston pohjaveden pintaa säädetään kokonaisvaltaisesti ja sitä tehostetaan kuivaan aikaan pumppaamalla tai johtamalla ojastoon kasteluvettä. Vesi voidaan ottaa luonnonvesistä

tai erillisistä altaista. Kuivatusvesien kierrättämistoimenpiteessä pellolta tulevat kuivatusvedet varastoidaan altaisiin ja käytetään pellon kasteluun kuivalla kaudella. Kaikista kuivatuksen liittyvistä toimenpiteistä tulee olla muistiinpanot, joilla todennetaan tehdyt toimenpiteet pellolla.

Vesistö- ja ilmasto-vaikutukset

Valumavesien hallinnalla pyritään hillitsemään sulfaattimaan tai turpeen tuottamia päästöjä pitämällä pellon pohjamaa hapettomassa tilassa. Happaman sulfaattimaan kuivuessa maan sisältämä rikki hapettuu ja muodostaa rikkihappoa. Happo kulkeutuu kuivatusvesien mukana kohti vesistöjä liuottaen samalla maan metalleja. Vesien happamoituminen ja liuenneet metallit heikentävät vesistöjen kuntoa ja vesiliöistön toimintaa.

Turvemailla pohjaveden nostolla pyritään rajoittamaan turpeen hapettumisesta seuraavaa mikrobitoiminnan kiihtymistä ja sitä kautta turpeen nopeaa hajoamista. Turve sisältää runsaasti orgaanista ainesta, jonka hajotuksen seurauksena ilmakehään vapautuu hiilidioksidia.

Kasvin näkökulmasta veden padotus voi lisätä satopotentiaalia, koska kuuma ja kuiva kausi keskikesällä voi aiheuttaa lämpöstressiä ja näin rajoittaa kasvin toimintaa ja ravinteiden ottoa. Veden riittävyyden varmistaminen parantaa käytetyn lannoitteen hyödyntämistä.

Tero Ävist

Peltotukihaun kuviot keväällä 2024

Viime kevään tukiha-ku meni sujuvasti. Tukihakua helpotti muutosvaihe, jolla viljelijä pystyi muuttamaan pitkin kesää kevään tukiha-hakemuksen kasveja, mikäli siihen oli tarvetta. Monitorointi eli satelliittivalvonta lähetti tiloille selvityspyynnöjä ja niihin reagoitiin sujuvasti erittäin hyvin. Syysilmoitukset venyivät tammi-helmikuuhun ja niihin liittyvä talviaikainen kasvipeitteisyysilmoitus on seuraava asia, mikä tilojen on tänä keväänä hoitettava huolella.

Ilmasto- ja ympäristökoulutus verkossa

Moni viljelijä valitsi viime keväänä ympäristökorvauksen tilakohteisena toimenpiteenä ilmasto- ja ympäristökoulutus -toimenpiteen. Koulutus käynnistyy maaliskuussa ja se tapahtuu verkkokoulutuksena, jossa on valittavissa viisi osaluuetta. Mikäli käyttää tätä mahdollisuutta, osa-alueiden pitää vaihtua vuosittain. Koulutukseen kirjaututaan Vipu-palvelun kautta. Koulutuksen voivat suorittaa kaikki tilan osalliset, joilla on siihen valtuutus.

Vähimmäiskasvipeitteisyys eri asia kuin talviaikainen kasvipeitteisyys

Ehdollisuus korvasi vanhat täydentävät ehdot. Uutena tukikriteerinä seurataan maan 33 %:n vähimmäiskasvipeitevaatimusta. Vaa-

timus koskee kaikkia tuenhakijoita. Vaatimuksen täyttymisestä ei makseta erikseen, mutta mikäli vähimmäiskasvipeitevaatimus ei täyty, siitä tulee seuraamuksia tilalla. Uutta on myös ekojärjestelmä ja siihen liittyvä talviaikainen kasvipeitteisyys, josta viljelijä saa korvauksen. Ekojärjestelmätuessa on kaksi lohkoihin liittyvää tärkeää päivämäärää. Talviaikaiseen kasvipeitteisyyteen valittujen lohkojen säilyttämisvaatimus kestää

15.4. asti ja mikäli lohkolta on pysyvän nurmen status, eli yli viisi vuotta vanha nurmi, säilyttämisvaatimus kestää 1.5. saakka. Monitorointi eli satelliittivalvonta hoitaa vähimmäiskasvipeitteisyyden sekä ekojärjestelmän talviaikaisen kasvipeitteisyyden valvonnan. Viljelijälle lähetetään selvityspyynnö, johon pitää reagoida. Kasvipeitteisyyttä pystyy näillä näkymin muuttamaan kevään aikana, mikäli siihen on tarvetta. Lisäksi satelliitti-

valvonta laajenee ensi kesänä koskemaan myös luonnonhoito- ja viherlannoitusnurmia ja niiden hoitovaatimuksia.

Viljelykiertovaatimus

Kolmas ehdollisuuden kautta tuleva iso ensi keväänä realisoituvaa asia on viljelykiertovaatimus, joka koskee suurinta osa tiloista. Viljelykiertovaatimuksesta on vapautettu alle 10 ha:n tilat, luomutilat, tilat, joilla on yli 75 % nurmella sekä peruna- ja avomaanvihannestilat. Yksinkertaisuudessaan viljelykiertovaatimus tarkoittaa sitä, että tilalla vuoden 2023 yksivuotisista kasveista pitää vaihtua 33 % vuonna 2024. Vuonna 2025 tulee käyttöön monen vuoden viljelykierto, joka pitää toteutua tietyillä kasveilla, esim. viljoilla, vuodesta 2022 alkaen. Vipu-neuvoja kertoo tukihaun yhteydessä toteutuu-ko ehto. Vivusta voi myös tarkistaa kaikkien lohkojen viljelyhistorian.

Viljelykiertovaatimus tulee huomioida tarkasti, kun suunnitellaan ensi kevään kylvöjä. ProAgrian asiantuntijoilla on osaaminen ja välineet sekä viljelysuunnitteluun että tukiasioihin. Neuvo-rahaa voi hyödyntää seuraaviin viljelijätukien ehtoihin: ehdollisuus, ympäristökorvauksen ehdot, eläinten hyvinvointikorvauksen ehdot sekä luonnonmukaisen tuotannon ehdot.

Jarmo Karhula

Ruokaviraston asiointipalveluissa huoltokatko 16.–18.2.

Ruokaviraston asiointipalveluiden huoltokatko alkaa perjantaina 16.2. klo 16.15. Asiointipalvelut ovat normaalisti käytettävissä viimeistään maanantaina 19.2. klo 8. Huoltokatkon aikana muun muassa Vipu-palveluun, Vipu-mobiiliin ja eläinrekistereihin ei pääse kirjautumaan.

Nautarekisterin asiointisovellus

Hyödynnä Ruokaviraston nautarekisterin asiointisovellusta, kun teet ilmoitukset nautarekisteriin ja tilaat korvamerkkejä. Nautarekisteristä löytyvät myös Ruokaviraston ajankohtaiset tiedotteet eläintenpitäjille.

Huomioi viljelykierto viljelysuunnitelmassa

Viljelykiertovaatimus koskee tästä vuodesta alkaen kaikkia maataloja. Yksivuotisen viljelykasvin pitää vaihtua vähintään kolmasosalla hallinnassa olevasta peltoalasta. Samaa yksivuotista kasvia voi viljellä samalla alalla enintään kolme vuotta peräkkäin. Viljelykierto kuuluu ehdollisuuteen eli tukien perusehtoihin. Monipuolinen viljelykierto parantaa ja säilyttää maaperän kuntoa. Viljelykiertovaatimus koskee yksivuotisia viljelykasveja.

Viljelykiertovaatimus ei koske seuraavia:

- monivuotiset viljelykasvit
- heinä- ja nurmi-rehukasvit
- kesannot
- peruna
- porkkana
- sokerijuurikas
- keräkaalit
- sipulit
- puna- ja keltajuurikas.

Puhdaskauraa ei koske vuosittainen viljelykiertovaatimus, mutta usean vuoden vaatimus koskee.

Ehdollisuuden opas:

Ennakkotietoa ympäristösitoumuksen verkkokoulutuksesta

Ilmasto- ja ympäristökoulutus -toimenpiteen ehtona on verkkokoulutuksen suorittaminen.

Koulutus avautuu maaliskuussa.

Ennakkotietoa koulutuksen suorittamisesta löytyy ruokavirasto.fi-sivustolle kootuista kysymyksistä ja vastauksista.

Peltotukien haussa huomioitavaa

Tukea maksetaan maatalousmaasta, joka on tuenhakijan hallinnassa peltotukihaun viimeisenä palautuspäivänä.

- Omistuksessa olevilla peruslohkoilla pitää olla lainhuuto tuen hakijalla
- Vuokratuilla peruslohkoilla ensisijaisesti kirjallinen vuokrasopimus
- Suullinen vuokrasopimus on pätevä silloin, kun rakentamattoman maatalousmaan vuokra-aika on korkeintaan kaksi vuotta.

Maatalousyhtymät:

- Eivät voi omistaa tai vuokrata peltoja, vaan pelto tulee olla yhden tai kaikkien mty:n osallisten omistama tai vuokraama.

Osakeyhtiöt, kommandiittiyhtiöt ja avoimet yhtiöt:

- Voivat omistaa maata, jolloin peltojen hallinnan osoittamiseksi riittää, että pelto on yhtiön, yhden osallisen tai kaikkien yhtiön osakkaiden omistama/vuokraama
- Yhtiön osakas ei voi hakea tukia luonnollisena henkilönä yhtiön hallinnassa olevista pelloista ilman vuokrasopimusta (ilmoitetaan hakemukselle vuokrattuna, ei omistuksessa). Tämä koskee myös jakamattomia kuolinpesiä.

Vuokrasopimukset tulee aina uusien omistussuhteiden muuttuessa (esim. SPV-tapauksissa jatkajan nimiin).

Ympäristökorvaukseen muutoksia vuodeksi 2024

Ympäristösitoumuksen tilakohtaisen toimenpiteen valinnaisen vaatimuksen **maaperän seuranta** on tarkennettu siten, että näyte tulee toimittaa analysoitavaksi Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti. **Pölyttäjien ravintokasvien** valinnaisesta vaatimuksesta on jatkossa mahdollista toteuttaa myös osalla peruslohkoa.

Ympäristösitoumuksen lohkokohtaisista toimenpiteistä keskeiset muutokset koskevat suojavyöhykkeitä, lintupeltoja sekä puutarhakasvien vaihtoehtoisia kasvinsuojelumenetelmiä. **Suojavyöhykkeet**-toimenpiteen ehtojen päivitys mahdollistaa suojavyöhykkeiden sijainnin entistä laajemmalla alueella sekä suojavyöhykkeiden hoidon myös niissä tapauksissa, kun se sijaitsee kaksitasouomassa. **Kerääjäkasvit**-toimenpidettä tarkennettiin aluskasvin lannoituksen osalta.

Lintupeltojen osalta asetusta tarkennettiin tuotantokasvin vaurioitumisen suhteen. **Puutarhakasvien vaihtoehtoisia kasvinsuojelumenetelmien** -toimenpiteessä otetaan jatkossa huomioon kaikkien pölyttäjien käyttö kasvinsuojelumenetelmissä. Lisäksi **kiertotalouden edistämistä** koskevaa lohkokohtaista toimenpidettä tarkennettiin lannoitevalmisteita koskevien EU- ja kansallisessa lainsäädännössä tapahtuneiden muutosten vuoksi.

Asetukseen muutettiin ympäristösitoumuksen **turvelpeltojen nurmet** -toimenpiteen sekä ympäristösopimuksen **maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa** koskevan ympäristösopimuksen osalta sadon korjuun tai alueen niiton, laidunnuksen ja niittojätteen korjuuta siten, että se on tehtävä vuosittain 15.9. mennessä.

Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskevaan ympäristösopimukseen sisältyvien kunnostustoimenpiteiden osalta tarkennettiin **petoaidan rakentamista** sekä sitä, että ympäristökorvausta ei makseta peruslohko- ja jakavien väliaitojen tekemisestä. **Kosteikkojen hoitoa** koskevan ympäristösopimuksen hoitosuunnitelmaan vaaditaan jatkossa liitteeksi myös kohteen rakennepiirustus.

Eläinten hyvinvointiin panostaminen kannattaa

Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän Kannuksen koulutilalle valmistui vuoden 2022 maaliskuussa yhden robotin pihattonavetta. Koulutilan uudessa navetassa lypsää 60 lehmää ja siellä on tilat myös umpilehmille ja nuorkarjalle. Ennen investointia koululla oli noin 35 lehmää, jotka lypsettiin tandem-lypsyasemalla. Eläinten hoidosta vastaa karjamestari sekä kaksi karjanhoitajaa. Lisäksi navetassa käy paljon opiskelijoita ja opettajia.

Karjamestari **Milla Tuovinen** kertoo, että uuden navetan suunnittelussa eläinten hyvinvointi sai paljon painoarvoa. Navetan yhteyteen on tehty asfalttipohjainen jaloittelutarha, joka on lehmien ympärivuotisessa käytössä. Tarhan käyttöä rajoitetaan ainoastaan kovilla pakka-silla ja tarhan ollessa liukas. Eläinten hyvinvointia on mietitty myös parsien osalta, sillä käytössä ovat syväkuivitetut parret, joiden ansiosta lehmien jaloissa ei ole hiertymiä. Kuivikkeena parsissa on lannan separoitu kuivajae. Tuovinen pitää myös automatisoitua ilmanvaihtoa tärkeänä, sillä se helpottaa ihmisten työtä, jos sääolot vaihtelevat nopeasti.

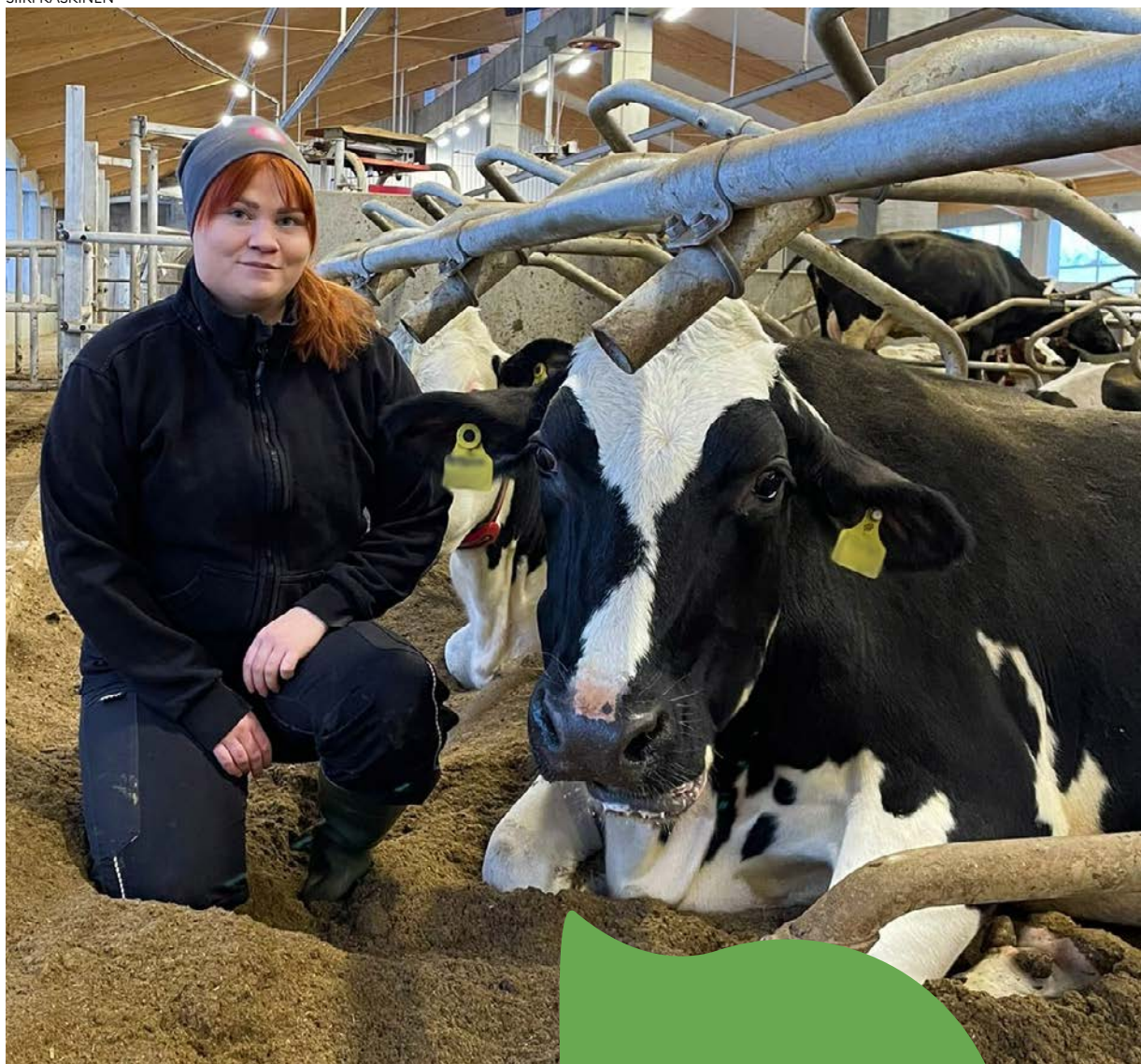
Hyvät olosuhteet näkyvät tuotoksessa

Uusi navetta ja sen olosuhteiden tuomat edut ovat näkyneet lehmissä nopeasti. Tuovinen sanoo, että käyttöönoton jälkeen maitotuotos nousi vajaan vuoden aikana yli 12 000 EKM-kiloon. Vuonna 2023 Kannuksen koulutilan keskituotos oli 12 574 EKM-kg. Tuovinen mainitsee myös muutokset lehmien kestävydessä, kun poistettavien lehmien määrä on huomattavasti laskenut. Vuonna 2023 poistoprosentti oli 21 %.

Mittarit ja seuranta

Koulutilalla seurataan eläinten hyvinvointia monella mittarilla. Lely Horizon -tuotannonhallintaohjelma kautta näkee esimerkiksi maitotuotokseen ja syötiin liittyviä muutoksia. Hyvinvoinnin tarkkailua tehdään myös ilman tieteknisia järjestelmiä. Tuovinen painottaa vastapokineiden lehmien seuranta, jota koulutilalla helpottaa kestokuivitettu VIC-osasto, jossa lehmät ovat noin kaksi viikkoa poikimisen jälkeen. – VIC-osaston lehmien syöntiä tarkkaillaan esimerkiksi pötsintäyteisyyttä arvioimalla ja lisäksi tehdään utareterveyden seuranta, kertoo Milla Tuovinen. Eläinten hyvinvointiin panostaminen on Tuovisen mukaan helpottanut työntekoa. Yhtenä merkittävimpänä asiana Tuovinen nostaa esille sen, että lääkittävien eläinten määrä on vähentynyt selvästi. Erityisen iloinen Tuovinen on sorkkaterveyden parantumisesta.

SIIRI KASKINEN

Laidunnuksessa riittää kehitettävää

Automaattilypsyyn siirtymisestä huolimatta lehmät ovat jatkaneet laiduntamista kesäisin. Lehmiä ohjataan laitumelle älyportin kautta. Koulutilalla ollaan kiinnostuneita laiduntamisesta, ja sitä on tarkoitus kehittää tulevaisuudessa. Tuovinen mainitsee, että esimerkiksi lohkojen kokoa on mietittävä, jotta lypsyaktiivisuus säilyy hyvänä ja laidunnurmea pystytään käyttämään tehokkaammin. Koulutilalla on tehty opinnäytetöitä laiduntamisesta ja sitä halutaan tutkia jatkossakin.

Sanna Luostarinen

Kannuksen koulutilan karjamestari Milla Tuovinen kertoo syväkuivitetujen parsien olleen toimiva ratkaisu eläinten hyvinvoinnin kannalta.

tk

AGRI

Automaattiset ruokinta- ja kuivitusratkaisut Euroopan johtavalta valmistajalta

- Apesekoittimet (Kuhn)
- Kiskoruokkijat
- Paalisilppurit
- Täyttöpöydät
- Mattoruokkijat
- Kuljettimet
- Kuivittajat

UUTUUS! TKS Easybedding kuivittaja. Silppuaa ja levittää kokonaiset paalit ilman esikäsitelyä. Levityskuvio säädetään taajuusmuuttajalla. Levitysleveys maks. 10 m

Easyfeed ruokintajärjestelmiä valmistettu jo yli 300 !!!
Suomessa jo kymmeniä käytössä.

Ota yhteyttä niin suunnitellaan teillekin sopiva ratkaisu!

tk
www.tks-as.no

Myynti – Varaosat – Huolto
Kainberg Lantbruk AB, Nedervetil
puh. 050 523 6949
www.kainberg.com

kainberglantbruk

PAIKALLISTA PALVELUA SUORAAN TILALLESI

AARNE KARIOJA

050 478 6800
aarne.karioja@vilomix.farm

HAAPAVESI
KOKKOLA

CARL-JOHAN STRÖM

0500 662 650
carl-johan.strom@vilomix.farm

VAASA
VASA

PETRI KOSKENMÄKI

045 110 7597
petri.koskenmaki@vilomix.farm

ETELÄ-
POHJANMAA
PERHÖNJOKI-
LAAKSO

Lue lisää:
www.vilomix.fi

NYT KÄYNNISSÄ
MAHTAVA
NUOLUKIVIKAMPANJA
KYSY EDUT
EDUSTAJALTASI!

Vilomix

Maan parhaista antimista, maan parhaille tiloille.

Me täällä Kinnusen Myllyllä haluamme tarjota korkealaatuisia ja turvallisia rehuja tiloille. Meiltä löytyy hyvä valikoima rehuja ja kivennäisiä niin lypsy- ja lihakarjalle kuin lampaille.

Tehty kotimaisesta kaurasta ja ohrasta.

Saatavana sekä lypsy- ja lihakarjalle että lampaille.

Muista myös kivennäiset!

Valmistettu Kinnusen Myllyllä Utajärvellä.

KINNUSEN
TÄHTI
REHUT

Katso koko valikoimamme nettisivuiltamme.

Kinnusen
Mylly

08 514 4700 | www.kinnusentahdirehut.fi

RASKASKONEKORJAAMO

J&H KONETIIMI KY

Poleentie 10, Sievi As.

☎ 044 253 0129

- TRAKTORIT
- KAIVINKONEET
- METSÄKONEET
- KUORMA-AUTOT
- MAATALOUSKONEET
- DIESELPUMPPUJEN KUNNOSTUKSET

MEILTÄ RASKAANKALUSTON VARAOSAT KILPAILUKYKYISEEN HINTAAN!

www.raskaskonekorjaamo.fi

Hyvät ruokinnan käytännöt

Sisäruokintakautta on eletty jo hyvä tovi ja viime kesän satojakin on päästy syöttämään. Ruokinnan suunnittelussa on yhdistelty eri satoja, siloja ja aumoja. Paljon on keskusteltu hyvistä käytänteistä ja kokemuksista, joilla tilakohtaista ruokinnan palapeliä on koottu.

Loka-marraskuussa 2023 kuultiin Pötsi- ja Vahvat Vasikat -hankkeiden loppuseminaarin yhteydessä järjestetyssä maidontuotannon huippuseminaarissa loistavia puheenvuoroja alan asiantuntijoilta ja maidontuottajilta. Seminaarissa valaistiin kokemuksen kautta hyväksi todettuja asioita, pohdittiin mistä tilojen väliset erot johtuvat ja miksi joku asia toimii yhdellä muttei toisella.

Tasaista kiitos, toivoo Mansikki

Ruokinnassa erilaiset vaihtelut ovat todellinen haaste. Oli kyseessä karkearehujen tiheä vaihtuvuus, kuiva-aineen vaihtelu, viljan seosuhteet tai appeen tasalaatuisuuden vaihtelu, ne voivat olla hankalia hallittavia käytännön ruokinnassa. Lehmän näkökulmasta tasaisuus on hyvästä. Kaikkia muutoksia ei voida estää, mutta osaa voidaan hallita. Jos lehmä saisi toivoa, ruokinta olisi tasaista ja toimivaa.

Kuiva-ainetta, mutta paljonko

Kuiva-aineen vaihtelu ei ehkä kuulosta suurelta asialta, mutta esimerkiksi aperuokinnassa kuiva-aineella on iso merkitys: jos väkirehun määrä pysyy vakiona, mutta säilörehun kuiva-aine% nousee, appeen väkirehuprosentti laskee, eivätkä suunnitellut ravintoaineiden saannit täyty. Kuiva-aineen mittaukseen löytyy erilaisia ratkaisuja, joilla voi selvittää tilannetta kotikonstein. Markkinoilta löytyy mm. SCiO Cup -pikatesteri, joka soveltuu säilörehun lisäksi viljan kuiva-aineen mittaukseen.

Rehuanalyysit tärkeitä

Rehuista voi ottaa näytteitä kai-

JUHA-MATTI WILSKA © MAASEUTUVERKOSTO

raamalla jo ennen syötön aloitusta, jolloin tulevaa osataan suunnitella niiden pohjalta. Apetiloilla erilaisia rehueriä on helpompi sekoittaa, mutta kaikilla appeentekijöillä tulee olla tieto komponenttien määristä ja oikeista sekoitusajoista. Osaavat tekijät ovat tärkeässä roolissa, puhuttiin sitten appeen teosta tai yleensä tilan johtamisesta.

Olosuhteiden merkitys

Ruokinnan hyviin käytänteisiin liittyvät myös olosuhteet. Onhan rehua jatkuvasti tarjolla, vesipis-

teet toiminnassa ja muut ruokinnan esteet poistettu. Ruokinta on kokonaisuus, josta harvoin kaikkia haasteita saadaan korjatuksi yhdellä kertaa. Pullonkaulojen tunnistamisessa ja niiden ratkaisemisessa auttaa, kun asiaa on tarkastelemassa useampi silmäpari – asiantuntijoiden apu, mentorointi ja verkostoituminen ovat avainsanoja, sillä yksin ei tarvitse pärjätä.

Johanna Malinen

Pötsi-hankkeen materiaalit loppuseminaarista:

Maitotila menestyy suunnittelulla ja seurannalla

HANNA NIVALA

Onko tavoitteena maitotilasi tuotannon kehittäminen? Oletko pohtinut vaihtoehtoja nykyiseen eläinten ruokintaan? Haluatko mahdollisesti kehittää eläintesi hyvinvointia? ProAgrian ruokinta-asiantuntijoilta saat puolueettonta ja ajantasaista neuvontaa, olipa tarpeesi tai tavoitteesi millainen tahansa.

Ruokinnan suunnittelussa ProAgrian ruokinta-asiantuntijat huomioivat nykyisellä ruokinnalla saavutetut tulokset. Tarkasteluun otetaan myös nurmen, säilörehun ja laitumen laatu sekä hinta, tilan tuotos- ja terveystavoitteet, muiden rehujen saatavuus sekä niiden hinta ja käytössä olevat teknologiat ja resurssit. Karjakompassin avulla ruokinnan asiantuntijat pystyvät simuloimaan vaihtoehtoja ja etsimään parhaimmat ratkaisut maidontuotannon kehittämiseksi. Ruokinnan kehittämiseen kanssamme kuuluvat ruokinnan suunnittelu, seuranta ja onnistumisen havainnointi.

Automaattilypsytiloille

Automaattilypsyyn erikoistuneet asiantuntijamme auttavat robottilypsyyn siirtyviä, aloittavia tai siitä jo kokemusta saaneita tiloja saamaan parhaan mahdollisen hyödyn robotin ominaisuuksista ja mahdollisuuksista. Asiantuntija kulkee rinnalla sekä auttaa löytämään uusia näkökulmia ja kehittämisen paikkoja. Tavoitteena on parempi tulos.

Robottitieto tuottamaan

Tuottavat ruokintataulut -palvelussa käydään yhdessä läpi robotin tuottamaa dataa. Jos tilanväki haluaa säästää aikaa, datan kerääminen voi tapahtua ilman tilanväen osallistumista siihen. Silloin yhdessä käydään vain havainnot ja kehityskohteet läpi. Parhaimman tuloksen saa, kun seuranta on säännöllistä, kerran kuukaudessa tapahtuvaa. Silloin kun muutoksia tulee ruokintaan, seuranta kannattaa tehdä vielä tiheämmin. Ruokintaan tehtyjen muutosten vaikutusten arviointi tapahtuu nopeammin, jolloin tarvittavat muutokset ruokintaan tehdään ajoissa eikä tuotosmenetyksiä tapahdu. Etäseurantojen avulla ruokinta-asiantuntijasi pysyy jatkuvasti ajan tasalla ruokinnan kannalta tärkeimmistä tuotannon tunnusluvuista. Hän näkee nopeasti päivitettyjen ruokintasuunnitelmien muutosten vaikutuksen tuotantoon ja tekee tarvittaessa muutosehdotuksia.

nus. Jos tilakohtaista tuotantokustannusta ei ole laskettu, käytetään keskimääräistä kustannusta. Tarkemman tuloksen saa, kun käytetään tilan omia tuotantokustannuksia. Maitotuoton ja ostorehukustannuksen erotus sekä ostorehukustannus litraa kohden ovat myös mielenkiintoisia lukuja. Niillä verrataan erilaisia rehustusvaihtoehtoja ja simuloidaan parhaimpaan taloudelliseen lopputulokseen johtavia rehustustapoja. Seurantalaskelma kertoo myös ekm-hyötyosuuden ja lehmän vakiotuotoksen, jolloin nähdään ruokinnan tehokkuus. Kotieläinten ruokinnan suunnittelulla sekä tuotoksen ja kustannusten seurannalla varmistetaan hyvä tulos.

Ruokintapalveluista talouden johtamiseen

ProAgrian ruokintapalveluiden avulla kehitetään maitotilan ruokinnan tehokkuutta ja tarkkuutta. ProAgrian maidontuotannon asiantuntijat ovat alan parhaita nautojen ruokinnan osaajia. Ruokinnan suunnittelua toteutetaan karjatiloiilla tarkasti eri tuotosvaiheiden eläinten ruokinnalliset tarpeet täyttäen ja yli-ruokintaa välttäen. Asiantuntijatiimimme ovat tukenasi myös silloin, kun tuotantolukujen lisäksi on tarpeen pohtia koko yrityksen johtamista, taloustilannetta ja kannattavuutta.

Katja Kellokoski

Vasikat – parhaista parhaimmat eläimet

Terveiden ja hyvinvoivien vasikoiden kanssa on helpompi olla, hoitotöihin ei mene ylimääräistä aikaa ja luonnostaan uteliainen ja leikkisten vasikoiden touhuja on mukava seurata. Hyvinvoivat vasikat tarvitsevat pudasta juomaa, hyvät olosuhteet, laadukasta rehua ja paljon lepoaikaa.

Lähdetään siitä, että syntyy haluttuja vasikoita ja poikimisetkin sujuvat suuremmista ongelmista. Ternimaidon vasta-aineet ovat vasikan puolustuskyvylle tärkeitä. Monilla tiloilla on rutiinia varmistaa, että vastasyntyneen vasikan suuhun menee ensimmäisenä hyvälaatuisia ternimaitoa eikä epäpuhtauksia.

Vasikkakarsinoiden materiaali ja muunneltavuus

Karsinoiden tulisi olla helposti puhdistettavissa. Puhtaanapitoa helpottaa, jos aitaelementit voi viedä pesupaikalle. Silloin ei tarvitse varoa krypton ookystien tai muiden taudinaiheuttajien leviämisestä vasikkatiloissa. Jos elementtien kuivaus ja desinfiointikin saadaan järjestettyä sujuvasti, on jo tehty monia asioita taudinaiheuttajien taltuttamiseksi. Muunneltavissa karsinoissa voidaan yhdistää vasikat pareittain jo ennen kuin ne siirtyvät ryhmäkarsinaan, tällöin sosiaaliset suhteet eivät aiheuta vasikalle niin paljon stressiä. Runsas kuivutus lisää vasikoiden lepoaikaa, ja nukkuessa kasvu on tehokkaampaa.

Maittavat juomat ja rehut

Vasikoilla rehujen tulee olla maittavia ja hygieeniseltä laadulta hyviä. Sama sääntö pätee vasikoille annettavaan maittoon tai maittojuomaan. Kiinnitä huomiota juottoautomaatin letkujen, tuttien ja sekoitussuppilon puhtauteen. Nirhaumat ämpäreissä ja pulloissa kerryttävät helposti bakteereja. Metallisilla koirankupeilla on saatu vasikat syömään ja juomaan vettä enemmän kuin normaaleista ämpäreistä. Mikäpä saaliseläin haluaisi laittaa silmät piiloon ämpäriin. Myös puhtaanapito on vaivattomampaa. Vasikoiden ensimmäinen rehu on maito tai maittojuoma. Mikään muu ei imeydy vasikan elimistössä. Tarpeeksi isoilla juomamäärillä saadaan vasikoiden päiväkasvut hyvään vauhtiin, jolloin hyvässä ajoin aloitettu väki- ja karkearehun sekä veden tarjoaminen mahdollistavat vasikan ruuansulatuskanavan kehittymisen märehittämättömään suuntaan ja silloin juotolta vieroittaminenkin sujuu ilman kasvun notkahdusta ja vieroitustressiä.

Kuinka saada vasikka syömään? Nauta on laumaeläin. Vasikat oppivat matkimalla muita ja yhdessä syöminenkin on mukavampaa. Emän tai imettäjälehmän esimerkki nopeuttaa vasikoiden oppimista väki- ja karkearehun syöntiin. Lisäksi emä tai imettäjä hoivaa vasikoita ja opettaa niille naudantapoja. Mitä vakiintuneemmat nautaryhmän sosiaaliset asemat ovat, sitä enemmän eläimet nuolevat toisiaan ja sitä rauhallisempi ryhmä on. Vasikoiden vierihoito vaatii vahvaa karjasilmää. Hoitajan merkityksestä vasikoiden kasvatuksessa on tehty tutkimus, jonka mukaan enemmän rapsutelluista vasikoista tulee rauhallisempia lypsylehmiä.

Kuinka saada vasikka syömään?

Nauta on laumaeläin. Vasikat oppivat matkimalla muita ja yhdessä syöminenkin on mukavampaa. Emän tai imettäjälehmän esimerkki nopeuttaa vasikoiden oppimista väki- ja karkearehun syöntiin. Lisäksi emä tai imettäjä hoivaa vasikoita ja opettaa niille naudantapoja. Mitä vakiintuneemmat nautaryhmän sosiaaliset asemat ovat, sitä enemmän eläimet nuolevat toisiaan ja sitä rauhallisempi ryhmä on. Vasikoiden vierihoito vaatii vahvaa karjasilmää. Hoitajan merkityksestä vasikoiden kasvatuksessa on tehty tutkimus, jonka mukaan enemmän rapsutelluista vasikoista tulee rauhallisempia lypsylehmiä.

Tuija Korpela

HANNU NIEMELÄ

Lypsylehmät talvellakin ulos? Mitä kannattaa ottaa huomioon, mistä löytyy vinkkejä ja esimerkkejä?

5 Talvijaloittelun vinkkiä

1. Hiehot harjoittelemaan

Jaloittelu kannattaa harjoitella jo pienestä pitäen, jos se on tilalla mahdollista. Jaloitteluun ja ulkoiluun tottuneita eläimiä on mukavampaa ja turvallisempaa käsitellä.

2. Suunnitelmallisuus

Suunnittele mitkä eläimet jaloittelevat ja milloin jaloittelevat, jos eläimet eivät pääse ulos vapaasti. Jaloittelu onnistuu myös robottikarjassa, siitä löytyy hyviä esimerkkejä kotimaastakin. Suunnitteluun ja rakennushommiin kannattaa ryhtyä hyvissä ajoin ennen talvea, jotta kaikki olisi valmista hetkellä. Selkeät kulkureitit ja niiden turvallisena pitäminen edistävät talvijaloittelua.

3. Jos rakennat uutta

Jos jaloittelutarha rakennetaan alusta alkaen, perehdy huolellisesti alueesi lainsäädäntöön ja ohjeistuksiin. Jaloittelutarhalle on pinta-alavaatimuksia ja sijoittelua säädellään. Kokonaispinta-ala tulee olla vähintään 50 m² ja 6 m²/lehmä.

Hyvin suunniteltua ja toimiva alue on paitsi katseen kestävä, myös mukava käyttää.

4. Muista jaloittelun hyödyt

Talvijaloittelun järjestämisessä on työtä, mutta siinä on myös etuja. Nauta on sosiaalinen laumaeläin ja ulkoilu on virkistystoimintaa eläimille. Lumi tekee hyvää sorkille. Tyhjempää navettaa on helpompi siivota.

5. Viidentenä vinkkinä linkkejä tietolähteisiin, joista voi hakea vinkkejä omalle tilalle

Savonia Ammattikorkeakoulun ja ProAgrian JALAKA-hankkeen laidunnus- ja jaloitteluopas:

Maatila 2023- ja JALAKA-hankkeen Ylös ja ulos-jaloittelun käytännön kokemuksia robottikarjoista -webinaarin tallenne:

Nautalehden 5/2014 artikkeli jaloittelun eduista:

Johanna Malinen

Verotilinpäätös 2023

Esitötetty veroilmoitus on syytä tarkistaa aina ja lisätä siihen uupuvat vähennykset ja tulot. Se kannattaa täyttää OmaVerossa, koska siellä se on helpointa. Erityisesti maatalousyhtymien tulee tarkistaa esitötetyt veroilmoitukset erityisen huolella keväällä, samoin kuin lopulliset veropäätökset syyskesällä. Eniten virheitä on korkojen vähentämättä jättämisessä ja nettovarallisuuden laskennassa, ja molemmilla on suuri merkitys verotuksen määrään. Vastuu virheiden korjauksista on yrittäjillä, ei verottajalla. Maatalousyhtymien on hyvä laittaa postiin 2-lomakkeen teon yhteydessä 50B-lomake, jolla ilmoitetaan yhtymän osakkaan yhtymään kohdistuvat maatalousvelkojen korot ja määrät, jolloin ne toivottavasti tulevat oikein esitötetylle verolomakkeelle.

Verosuunnittelu vaatii henkilökohtaiseen tulonlähteeseen liittyvien vähennysten ja lisätulojen selvityksiä maatalouden tilinpäätöksen teon yhteydessä, mm. kotitalousvähennykset, matkakulut, luovutusvoitot ja muut pääomatulot mm. vuokrahuoneistoista, vaikka niitä ei liitetä 2-lomakkeen mukaan. Selvityslitteet annetaan aikanaan esitötetyn veroilmoituksen mukana tai ne voi käydä lisäämässä sitä aikaisemmin OmaVerossa kohdassa Tulojen ja vähennysten ilmoittaminen. Verotuksen suunnittelun takia ne täytyy kuitenkin tietää tilinpäätöksen yhteydessä, joten on järkevää laittaa ko. selvitykset henkilön OmaVeroon samalla kerralla kuin tekee 2-lomakkeen.

Verotuksen suunnitelmallisuus

Vuoden 2023 verotukseen voi vaikuttaa enää pääomatulo-osuuden määrittämisellä joko 0 %, 10 % tai 20 %:ksi, käyttöomaisuuden poistomäärillä sekä tulontasausvarauksen käytöllä. Käytävissä on myös laskennallisia ja arvionvaraisia vähennyksiä, kuten työhuone- ja moottorisahavähennys, mutta niiden vaikutus on pieni. Merkittävin vähennyksistä on matkakuluvähennys, mikä vaatii ajopäiväkirjan ylläpitoa. Nyrkkisääntönä voi sanoa, että se kannattaa aina.

Verotuksen päätavoite tulee olla vuosittain tasaisesti kasvava verotettava kokonaistulo. Veropelko johtaa siihen, että työstä ei saa kunnon palkkaa, koska ei ole halua nostaa verotettavaa tuloa. Tämä ajattelutapa alentaa maatalousyrittäjän tuntipalkkaa laajentavilla tiloilla, kun työ lisääntyy, mutta tulos ei.

Poistojen määrittäminen

Pitkällä tähtäimellä ei ole taloudellisesti eikä verotuksellisesti järkevää tehdä koneista ja rakennuksista etupainotteisia poistoja, vaan poistoprosentti pitää suhteuttaa investoidun koneen tai rakennuksen suunnitelmanmukaiseen käyttöaikaan. Tällöin poistoja riittää tehdyn investoinnin tuottoajalle ja verottaja osallistuu hankinnan kuole-

tukseen isommalla prosentiosuudella, kuin täysinä poistoja käytettäessä. Tämän vuoksi vuosille 2020–2023 myönnettyä uusien koneiden tuplapoistomahdollisuutta (50 %/v) ei ole järkevää käyttää lainkaan, etenkin jos hankinta on tehty velkarahalla.

Perussääntönä on, että poistot eivät ylitä lyhennysten määrää. Tällöin tilan nettovarallisuus ei heikene, vaan paranee. Nyrkkisääntö rakennuksille sopivasta poistoprosentista on 7 % ja koneille 15 %. Näämä poistotasot vastaavat 14,5 ja 6,5 vuoden käyttöaikoja. Investointeihin otettujen lainojen lyhennykset on syytä pitää samassa tahdissa poistoaikojen kanssa, jottei jouduta maksamaan poistot ylittävien lyhennysten osalta lisäksi veroakin.

Vuosien 2020–2023 kohdenneulle uusien koneiden tuplapoistolle ei maatalouden verosuunnittelussa ole tarvetta. Perustetta sille ei ole maatalouden tuloksenteokkyvynkään puolesta nyt, eikä tulevana vuonnakaan. Veroja ei kannata säästää väärässä paikassa eli alhaisilla tulotasooilla. Etenkin alle 29 700 € ansiotulotasolla poistojen verohyöty jää hyvin alhaiseksi (vero-% keskimäärin n. 20 %).

Lainaraha kannattaa neuvotella tasalyhennyslainaksi annuiteettitai tasaerälainan sijaan, koska sillä poistot on helpompi tasoittaa vastamaan lyhennyksiä. Lisäksi tasalyhennyslainassa korkomenokin on alhaisempi. Nykyisessä tilanteessa, jossa tukimaksatukset keskittyvät loppuvuoteen, kannattaa lainat ottaa kertalyhenteisinä ja eräpäivällä 28.12., jotta ne varmasti tulevat maksuun verovuodelle.

Tulontasausvaraus

Tulontasausvarauksia tulisi käyttää vain verotettavan tuloksen vuotuisen vaihteluiden tasaamiseen. Varauksen käyttäminen investointeihin synnyttää piilevää verovelkaa, joka tulee myöhemmin maksettavaksi. Jos tasausvarauksia käytetään investointeihin, on puolet varauksen määrästä laitettava talteen, jotta varaukseen liittyvä piilevä verovelka pystytään aikanaan hoitamaan.

Epäedullisimmin tulontasausvarauksia käytetään silloin, kun se

kohdennetaan koneisiin tai rakennuksiin, jotka hankitaan velkarahalla. Kun 10 000 € kone on hankittu velaksi ja se poistetaan varauksella nolliille, joudutaan lyhennykset hoitamaan täysin verotettavalla tulolla. Kun ei ole poistoja, ei ole verottomia tulojakaan, joilla lyhentää velkaa ilman maksuvalmiusongelmaa. Lyhentäkseen eurolla velkaa, on eurosta pitänyt maksaa jo vero, eli 10 000 € lyhennys syö tilan tuloksesta pahimmillaan 20 000 € marginaaliveron tasosta riippuen. Ei ole ihme, jos tila joutuu maksuvalmiusongelmiin!

Jos investoinnin pystyy tekemään täysin omalla rahalla, ei tasausvarauksia käytettäessä synny piilevää verovelkaa. Vain kannattavan tilan voi ajatella käyttävän tasausvarauksia näin, mutta silloinkin mieluiten pienimpien poistoprosenttien kohteisiin ja sielläkin mieluiten salaojiin, koska se ei vaikuta negatiivisesti nettovarallisuuteen. Näillä näkymin tasausvarauksen enimmäismäärä tulee nousemaan 2024 alkaen.

Paras tulontasausvaraustapa

Vuonna 2023 kannattaa tulouttaa aikaisempien vuosien aikana kertyneitä tasausvarauksia suoraan tuloksi, jos tulostaso on alentunut edellisvuodesta. Tällöin saadaan siirrettyä verotusta korkeammasta veroasteesta matalampaan (esim. vajaasta 50 %:sta jopa alle 30 % tasolle). Tällä hetkellä tilojen tulokset näyttävät olevan edellisvuosia paremmalla tasolla, mutta vaihtelua tuki esiintyy. Tulevat vuodet voivat olla nykyisillä tuottajaintojen muutoksilla huonompia kuin aikaisemmat vuodet, vaikkakin vuoden 2023 osalta tapahtuu tukien siirtymää seuraavalle vuodelle reilu 100 €/ha ja luomutiloilla yli 200 €/ha. Siirtymä on ollut vajaa kolmannes peltotukien määrästä.

Tasausvarauksia tehdään sen vuoksi, ettei siltä tulon osalta haluta maksaa korkeaa veroa. Alhaisen tuottajaintojen aikana on järkevää maksaa vero aikaisempien vuosien siirretystä tulosta. Jos varauksen jättää tulouttamatta, tilalla ei välttämättä ole mahdollisuutta leikata tulosta, kun tulostaso seu-

raavan kerran nousee. Tilan verotettavaa tuloa ei myöskään kannata laskea niin alas kuin tuottajaintojen alenema antaisi varaa, vaan purkaa kertyneitä tasausvarauksia tuloksi, ja lisäksi alentaa poistoja, jotta voi kerryttää nettovarallisuutta seuraavaa tuottajaintojen nousukautta varten. Hyvällä nettovarallisuudella tuloksen nousun verotus saadaan hoidettua kevyellä, jopa reilusti alle 30 % keskimääräisellä verotasolla. Tilan korkea nettovarallisuus on edullista silloinkin, kun tila yhtiöitetään.

Varauksen purkaminen suoraan tuloksi on edullista myös, kun on suuria yksittäisiä suoria rahamenoja polttoöljyssä, kalkituksessa, ojituksessa, teiden, koneiden tai rakennusten kunnossapitokuluissa yms. Tuloutuksen avulla kuluja voidaan myös jaksottaa verotuksessa useammalle vuodelle eli menon koko tuottoajalle, esim. jos on ostanut lannoitteita tuotantokuluksi, voi tulouttaa tasausvarauksia puolet menon määrästä hankintavuodelle.

Varauksia voi käyttää verotettavan tuloksen tasaamiseen myös kaivuoduen aiheuttamien myyntitulojen notkahduksen takia, mutta silloin varauksia on täytynyt tehdä sitä ennen. Samoin, kuin jos rehujen hankintamenot nousevat nopeammin kuin myyntitulot kotieläintaloudessa, kustannusten nousun vaikutusta voidaan tasata tasausvarauksilla tulouttamalla.

Maatilan kannattaa pitää tasausvarauksia sisässä kolmelle vuodelle jaksotettuna n. 10 % liikevaihdosta. Varauksia tehdessä tulosta ei kannata turhaan alentaa, vaan kannattaa alentaa poistoja niin, että tulos säilyy normaalitasolla. Eli 200 000 € liikevaihdolla oleva tila tekee kolmena peräkkäisenä normaalivuonna 6 500 € varauksen, joita se neljännessä vuodesta eteenpäin vain ylläpitää, voidakseen käyttää varauksia huonon vuoden tulon tasaukseen. Tulostason ylläpitämiseksi kannattaa vastavasti alentaa poistoja, mikä nostaa seuraavan vuoden pääomatulo-osuutta, joka alentaa verotusta. Järkevää on myös se, että tasausvarauksia on sisässä vain kahden edellisen vuoden osalta, jotta ei ole pakko tulouttaa kolmannen vuoden tasausvarauksia tuloksi, jos seuraava vuosi onkin hyvän tuloksen vuosi, esim. tuotteiden myyntihinnan nousun takia.

Pääomatulo-osuus

Pääomatulo-osuus lasketaan nettovarallisuuden perusteella ja siksi on tärkeää, että kaikki siihen vaikuttavat tekijät on ilmoitettu oikein 2-lomakkeella. Yleisin puute on se, että maatalousmaan ja tuotantorakennusten rakennuspaikan arvoa ei ilmoiteta ollenkaan.

VERO-ESKO 2023					
Maatilan 80 000 e tulos yhdelle eri nettovarallisuuksilla					
Tee vertailut lähtötietoja muuttan	2023	2023	2023	2023	2023
Maatalouden tulos €	80000	80000	80000	80000	80000
Nettovarallisuus €	0	50000	100000	150000	200000
Pääomatulo 0 / 10 / 20 %	20	20	20	20	20
Muut pääomatulot yht. €	0	0	0	0	0
Pääomatulot yhteensä	0	10000	20000	30000	40000
josta yrittäjä %	100	100	100	100	100
Ansiotulo maatalous €	80000	70000	60000	50000	40000
josta yrittäjä %	50	50	50	50	50
Muu ansiotulo yrittäjä €	0	0	0	0	0
Muu ansiotulo puoliso €	0	0	0	0	0
Ansiotulot yhteensä €	80000	70000	60000	50000	40000
josta yrittäjä €	40000	35000	30000	25000	20000
josta puoliso €	40000	35000	30000	25000	20000
Vero yhteensä €	21556	20361	19244	18175	17932
Vero yhteensä kaikki tulot %	26,9	25,5	24,1	22,7	22,4
Lisätulon vero-%/Poistohyöty-%	46	40	38	37	33
Vero-% huomioiden yrittäjävähenny	25,6%	24,2%	22,9%	21,6%	21,3%
Veroetu %-yks yrittäjävähennyksestä	1,3%	1,3%	1,2%	1,1%	1,1%
Erotus vähemmän veron vaihtoehto	3624	2429	1312	243	0

Vuodelta 2022 maatalousmaan ja tuotantorakennusten rakennuspaikan arvo löytyy veropäätökseltä. Maatalousyhtymillä vastaava tieto on joko yhtymän omassa veropäätöksessä vuodelta 2022 tai joskus osakkaan omassa veropäätöksessä. Rakennuspaikan arvo löytyy vuoden 2023 kiinteistöveroilmoitukselta ja sekin kannattaa ilmoittaa maatalousmaan arvoksi nettovarallisuutta lisäämään.

Nyrkkisäännön mukaan kannattaa valita pääomatulo-osuudeksi se tuotto-olettama (0, 10 tai 20 % nettovarallisuudesta), jolla ansiotuloosuus muodostuu nykyään lähimmäksi 30 000 € henkilöä kohti. Matemaattisesti rajan tulisi olla 19 900 euroa, mutta käytännössä verokirjanpito-ohjelmien optimoinnit ovat päätyneet suosittamaan valtion tuloveroasteikon toisen rajan tasoa 29 900 €. Tämän muutoksen on käsitykseni mukaan aiheuttanut ansiotuloverotuksen muutos, jossa sosiaaliturvan rahoitus siirrettiin kunnallisverosta osaksi valtiontuloveroa. Tämän takia jopa yli 50 000 € verotettavat tulot kahdelle jaettuna ovat verotuksellisesti edullisempaa ottaa puhtaasti ansiotuloina eikä osaksikaan pääomatulona.

Arvionvaraiset vähennykset

Selvityksiin perustuvia vähennyksiä on useita, joista merkittävien on oman auton käyttökulut. Yksityistalouden varoihin kuuluvan auton kustannukset saa vähentää samoin perustein kuin sen käyttö korvattaisiin palkansaajalle. Edellytyksenä on, että matkoista on pidetty ajopäiväkirjaa. Ajopäiväkirjasta selviää matka-aika, matkareitti, matkan pituus ja ajon tarkoitus. Korvaus on 0,53 €/km. Peräkärryn vedosta saa yhdeksän (9) sentin ja kyydissä olevasta lähienkilöstä neljän (4) sentin korotuksen kilometritä.

Jotta kuolinpesän ja maatalousyhtymän osakkaat saisivat vastavan korvauksen (0,53 €/km), on

kuolinpesän ja yhtymän täytynyt maksaa korvaukset osakkaille heidän esittämänsä laskun perusteella verovuoden loppuun mennessä. Korvaukset ovat osakkaalle verovapaita ja ne vähennetään maatalouden palkkausmenoina. Jos matkakuluja ei ole korvattu, vähennetään maatalouteen kohdistuvina menoina matkakuluja vain 0,3 €/km. Kuolinpesän lesken matkakulut vähennetään normaalisti maatalouden menoina 0,53 €/km -perusteella.

Jos matkan kohde ei ole tilapäinen, vaan esimerkiksi hiehoille vuokrattu navetta, jossa käydään päivittäin, matkakulut vähennetään esitetyillä veroilmoituksella työmatkakuluna. Vähennysoikeus on silloin 0,3 €/km. Työmatkavähennyksessä on 750 € omavastuuosuus ja maksimi on 8 400 euroa.

Luontoisetujen arvo perustuu todellisiin menoihin tai arvioon, jona voidaan käyttää vahvistettua ateriadun verotusarvoa (8 €/ateria). Annettujen etujen määrästä ja saajista tulee olla selvitys.

Maatalouden tulohankintaan liittyvien, tavanomaisten toimintalueen ulkopuolelle tehtyjen, tilapäisten matkojen ns. ylimääräiset elantokustannukset voidaan vähentää yrittäjävähennyksenä. Vähennyksen määrä on yli 6 tuntia kestäneen matkan osalta 22 € ja yli 10 tunnin matkalta 48 € vuorokautta kohti. Matkan keston ylittäessä viimeisen täyden matkavuorokauden 2 tunnilla, vähennys on 22 € ja ylityksen ollessa vähintään 6 tuntia, vähennys on 48 €.

Opintomatkoihin liittyvät matkaliput ja majoitusmenot ovat maatalousverotuksessa vähennyskelpoisia menoja. Ulkomaan opintomatkojen vähentämisosoikeus riippuu matkan sisällöstä. Niistä annetaan yksityiskohtainen selvitys veroilmoituksen yhteydessä. Opintomatkaksi hyväksytty matka oikeuttaa myös ulkomaan päivärahan vähentämiseen. Sen suuruus vaihtelee maan

mukaan.

Työhuonevähennyksenä voidaan käyttää muun selvityksen puuttuessa osapäiväisesti työhuonetta käyttävien palkansaajien mukaisesti 470 € vuodessa. Metsätaloudessa se on 235 € vuodessa.

Moottori- ja raivaussahan maatalouskäytöstä aiheutuneina kuloina voidaan vähentää enintään 85 € eli molemmista yhteensä 170 €. Puun myyntituloverotukseen tulee tehdä vastaava tuloutus, jos saha kuuluu metsäkalustoon.

Moottorikelkan ja mönkijän käytöstä maataloudessa voidaan kuluina vähentää 15 €/h sisältäen peräkärryn. Tällöin käyttötunneista ja -tarkoituksesta on oltava luotettava selvitys muistiinpanoissa.

Oikaisuerät ja jaettavat menot

Sähkö-, puhelin-, vesi- ja muut vastaavat menot jaetaan käytön mukaan yksityistalouteen ja eri tulolähteisiin.

Sähkötalouksista yksityistalouteen kuuluu nykyisen verohallinnon laskukaavan mukaan 14,76 €/asuin-m². Suositeltavaa on hankkia taloon joko takamittareita tai kokonaan oma mittari. Kaava tuo korkean sähkön oikaisuerän, esim. 180 m² talon oikaisuerä on 2 657 €/v, mikä vastaa n. 20 000 kWh vuosikulutusta, kun normaalikulutus on alle 10 000 kWh.

Jos tietoliikenneyhteyksiä ja puhelinta käytetään pääasiallisesti maataloudessa ja yksityiskäyttö on vähäistä, käyttömenot voi vähentää kokonaan maatalouden menona. Vanha tulkinta on kuitenkin sopiva: puhelinmenoja jaetaan puhelinkohtaisesti (matkapuhelin yksi ja laajakaistaliittymä toinen) yksityistalouteen 500 € asti ja loput maatalouteen. Maksimitulutus yksityistalouteen on siis 250 €/puhelin. Kyseinen tuloutus vastaa luontoisetujen verotuksen palkansaajan matkapuhelinedun arvoa (20 €) kuu-

- Vuosimenoksi hyväksytään alle 1 000 € konemenot ja alle 2 500 € rakennusten korjausmeno.
- Koneiden, rakennusten ja salaajien alle 1 200 € menojäätönsä poistaa kerralla. Metsätalouden pienen hankinnan tai menojäätöksen kerta-poiston raja on nostettu 600 euroon.
- Ulkomaanpäivärahoja 2023: Alankomaat 80 €, Belgia 74 €, Brasilia 77 €, Britannia 73 €, Irlanti 73 €, Kanada 86 €, Ranska 74 €, Ruotsi 66 €, Saksa 71 €, Tanska 77 € ja USA 92 €.
- Ulkomaanpäivärahoja 2024: Alankomaat 83 €, Belgia 77 €, Brasilia 80 €, Britannia 79 €, Irlanti 78 €, Kanada 82 €, Ranska 78 €, Ruotsi 64 €, Saksa 76 €, Tanska 79 € ja USA 89 €.

- Matkakustannusten ja elantokulujen korvaukset vuonna 2024: 0,57 €/km, peräkärry + 9 snt/km ja tavarat, joiden paino > 80 kg +4 snt/km, osapäiväraha 24 € ja kokopäiväraha 51 €.

kaudessa.

Tietokoneiden, ruohonleikkureiden ja muiden paljon yksityistaloudessa käytettävien omaisuusosien hankintamenosta verottaja hyväksyy vain osan vähennettäväksi maatalouden menona, esimerkiksi puolet.

Lisäksi yksityistalouden, metsätalouden ja muiden tulonlähteiden töistä aiheutuvat kulut traktoriin ja muihin maatalouskoneisiin poistetaan maatalouden tulonlähteestä. Pelkän traktorin käytön tai kalustoon kuuluvien laitteiden kanssa käytettyä korjauserää on 12 €/h. Suositeltavaa on laittaa koneiden käytön korjauseräksi vähintään 120 € metsätalouteen ja 120 € yksityistalouteen. Muista tehdä yksityistalouden käytön aiheuttama arvonlisäveron oikaisu.

Pellonraivauksen menot eivät ole vähennyskelpoisia maatalousverotuksessa ja niiden osuus maatalouden vuotuismenoista ja poistoista tulee oikaista pois maatalouden vähennyskelpoisista menoista. Jos on käyttänyt omaa traktoria pellon raivaamiseen, on siitä tehtävä yksityiskäytön korjauserä edellä mainitulla tuntihintaperusteella. Pellonraivaukseen liittyvät alv-menot ovat kuitenkin täysin vähennyskelpoisia.

Järjestelmälliset muistiinpanot vuoden aikana tekevät eri selvitysten teot suhteellisen vaivattomaksi. Jälkikäteen tehtynä se on paljon työläämpää.

Heikki Ojala

LIETTEEN KÄSITTELYYN TERÄKSISET RATKAISUT AMMATTILAISelta

- LIETEPUMPUT
- PUMPPUKUORMAAJAT
- VAUNUJEN MODERNISOINTIA
- KAIKKI ALAN TARVIKKEET
JA KOMPONENTIT

LISÄKSI

- METALLIRAKENTEET
- TRAKTOREIDEN JA
MAATALOUSKONEIDEN HUOLLOT
- ILMASTOINNIN HUOLLOT,
TESTAUKSET JA VARAOSAT
- PUIMUREIDEN VARAOSAT
- CNC-PLASMALEIKKAUS

Harri Kuusisto 050 5671825
harri@hakumet.fi

Seuraa, tykkää ja tägää meitä

SOMESSA:

@ProAgria #proagria

SANI
by Santa's Hotels

Talviloma-
tarjous
-20%

Tule viettämään
talvilomaa Saniin!

Viihtyisä kylpylähotellimme Kalajoella toivottaa
sinut tervetulleeksi viettämään monipuolisten
mahdollisuuksien talvilomaa!

Kun majoitut vähintään kaksi yötä aikavälillä
16.2.-10.3.2024 säästät 20% majoituksen
ennakkoon maksetusta hinnasta.

Varaa lomasi nyt: www.santashotels.fi

PAIKALLISESTI TYÖELÄMÄN TUKENA

Kun tarvitset laadukkaita terveystalvituksia,
Työplus on valintasi.

Olemme aidosti alueellinen ja vahvasti
kotimainen toimija, joka palvelee niin yrityksiä,
yrittäjiä, maatalousyrittäjiä kuin
yksityishenkilöitä

Työterveyshuolto tukee maatalousyrittäjän
työkykyä ja työhyvinvoinnin edistämistä sekä
työperäisten vaarojen ehkäisyä.

Maatalousyrittäjien työterveystiimimme on
perehtynyt maatalouden erityispiirteisiin.

TUKEA JA APUA MIELEN HYVINVOINTIIN TYÖPLUSSASTA

Mielenterveyteen liittyvät asiat ovat
yleisimpiä syitä sairauspoissaoloihin ja
työssä jaksamisen ongelmiin.

Meillä avun piiriin pääsee nopeasti.
Mielenterveystyöhön ja lyhytterapiaan
koulutautuneet työterveyshoitajamme
tarjoavat matalan kynnyksen mielen
hyvinvoinnin palveluita.

Tilinpäätöksen tsekkilista

Kun pidät kirjaa muistilistan asioista ja toimitat kuittisi kirjanpitäjällesi säännöllisesti pitkin vuotta, tilinpäätöksen tekeminen on sujuvaa.

Muistilista

- ✓ Tarkista, että kaikki maatalouden kohdistuvat menotositteet ovat kirjanpitäjälläsi. Myös ne e-laskuina/maksupalvelun kautta maksetut sekä tiliotteet.
- ✓ Älä unohda yhteenvetoja: meijeri, teurastamo, puukaupat, Mela, tuet ja korkotdistukset.
- ✓ Tee ajopäiväkirja viimeistään nyt, mikäli et ole vielä vuoden aikana tehnyt. Älä jätä näitä hyviä vähennyksiä käyttämättä. Kuittien perusteella saa tehtyä riittävän todennuksen. Vinkki: Tiesithän, että puhelimen sovelluskaupasta löytyy ilmaisia ajopäiväkirja-sovelluksia, joita voi ladata puhelimeen.
- ✓ Pidä kirjaa messu- ja näyttelymatkoista sekä koneiden ja laitteiden hankintareissuista, kun aikaa on mennyt yli 6 tuntia, jotta päivärahatkin tulevat hyödynnetyksi. Pidä pääsyliput tallessa. Myös junaliput ja vastaavat sekä majoituskustannukset messu- ym. matkoilta huomioidaan.
- ✓ Kirjaa ylös nimet ja päivämäärät tilalla työntekijöille, sorkkahoitajille, neuvojille, talkoolaisille ym. tarjotuista ruuista. Vähennys 8 €/ruokailija.
- ✓ Jos sinulla ei vielä ole erillistä yritystililiä tai vastaavaa, tee uuden vuoden kunniaksi muutos ja hanki sellainen. Kun maatilayrityksen rahaliikenne on omalla tilillään, helpottaa se kirjanpitäjää ja tuo ryhtiä yrityksen talouden seurantaan. Tiedät mistä rahat tulevat ja mihin ne menevät.
- ✓ Muista kotitalousvähennys, jos olet teettänyt remonttia tai ostanut siivous/hoivapalveluita kotitalouteesi. Hyödynnä kotitalousvähennys toimittamalla kuitit kirjanpitäjällesi.
- ✓ Valtuuta kirjanpitäjäsi suomi.fi-valtuudella, jotta veroasioiden hoitaminen (ennakkoverojen muutokset, selvityspyynnot, oikaisu) helpottuvat. Tiesithän, että voit antaa kirjanpitäjällesi valtuudet myös Valmaan tilitysten ja kirjanpitoaineistojen noutoon.
- ✓ Pohdipa tätäkin: Olisiko jo aika siirtyä sähköiseen kirjanpitoon ja kuittihallintaan ja unohtaa paperimappi? Sähköinen kirjanpito tuo reaaliaikaisuutta talouden ja kirjanpidon seurantaan ja vähentää tilinpäätöskauden ruuhkaa. Asiantuntijamme voi opastaa siirtymässä Neuvo-palveluna. Siirtyminen sähköiseen onnistuu hyvin myös kesken vuotta.

PIXABAY

Muistathan veroilmoitusten määräpäivät 2024

29.2.2024 mennessä

- Metsätalouden veroilmoitus 2C (pelkkää metsätaloutta harjoittava ja metsäyhtymä)
- Maatalouden veroilmoitus 2Y, maatalousyhtymä
- Arvonlisäveroilmoitus
- Energiatuotteen valmisteveron palautushakemus verovuodelta 2023

2.4.2024 mennessä

- Maatalouden veroilmoitus 2, maataloudenharjoittaja
- Metsätalouden veroilmoitus 2C, jos lisäksi palautettavana maatalouden veroilmoitus 2 tai elinkeinotoiminnan veroilmoitus 5

- Esitetytyn veroilmoituksen määräpäivä, jos lisäksi palautettavana maatalouden veroilmoitus 2 tai elinkeinotoiminnan veroilmoitus 5. Myös puolisoilla sama määräpäivä

7.5. / 14.5. / 21.5.2024 mennessä

- Esitetytyn veroilmoituksen määräpäivä muilla kuin 2- tai 5-lomakkeen palauttavilla
- Tarkista aina määräpäivä OmaVerosta tai veroilmoituksen etusivulta!
- Kiinteistötiedot 7.5.2024, yhteisö ja yhteismetsä 30.4.2024

Miia
Luoma-Tokoi

Smart farming – eli mikä?

Smart farmingilla eli suomeksi sanottuna älymaataloudella tarkoitetaan maatalon toiminnan johtamista maatilalta kerätyn datan avulla. Dataa – siis digitaalisessa muodossa olevia mittaustuloksia – voidaan kerätä monista eri kohteista, esim. kotieläintuotannosta, pelloista, säätilasta, koneista, ihmistyöstä tai pankkitilin rahavirroista. Mitä enemmän ja mitä tarkempaa dataa kerätään, sitä enemmän on aineksia hyviin päätöksiin.

Havaintokohteista kerättyä dataa analysoidaan ohjelmistojen avulla. Näin muodostetun tiedon avulla ohjataan maatalon tuotantopanosten käyttöä tai jotain muuta tärkeää säätökohdetta. Useimmiten älymaataloudessa on tavoitteena tuotantopanosten käytön optimoiminen ja sitä kautta taloudellisen tuottavuuden parantaminen. Oikea määrä oikeaan paikkaan ja oikeaan aikaan on yksi keskeisimpiä älymaatalouden periaatteita. Tuotantopanosten käytön tarkalla optimoinnilla voidaan saavuttaa talous- ja laatuhyötyjen lisäksi ympäristö- ja ilmastohyötyjä.

Ei kahta sanaa, etteikö maatalouden tuotantopanoksista olisi tähänkin saakka tavoiteltu mahdollisimman suurta hyötyä. Älymaatalouden vahvuus on siinä, että tuotannonohjauksen tarkkuutta voidaan parantaa entisestään.

Älymaatalouteen siirtyminen ei tapahdu yhdellä loikalla eikä myöskään kustannuksitta. Kustannuksia aiheutuu datan keräämisestä, ohjelmistoista sekä älymaatalouteen sopivista laitteista ja työkonista. Myös uusien työtapojen opetteleminen vaatii oman aikansa. Älymaatalouden hyötyjen ääreen siirrytään vähitellen, askel kerrallaan.

Keski-Pohjanmaan olosuhteissa kalkin ja biotiitin täsmälevitys voisi olla älymaatalouden seuraava askel, joka parantaa kustannustehokkaasti peltojen satotasoa ja sitä kautta maatalouden tuottavuutta.

Jouni Ingalsuo

Tuottajaorganisaatiosta lyhyesti

EU on lähtökohtaisesti perustettu edistämään vapaata kauppaa ja purkamaan kilpailun esteitä. Tästä huolimatta se on pitkään sallinut näille periaatteille käänteisen menettelyn: EU:n luvalla tuottajat ovat jo vuosien ajan voineet perustaa tuottajaorganisaatioita. Tuottajaorganisaation päätehtävä on vahvistaa tuottajien asemaa markkinoilla. Tuottajaorganisaation avulla pyritään lisäämään neuvotteluvoimaa maataloustuotteiden tarjontaa koskevista sopimuksista ja tasapainoittamaan epätasapainoa toimitusketjun muiden toimijoiden kanssa.

Ruokavirasto päättää

Tuottajaorganisaatio on EU:n käyttöön ottama nimike, jonka myöntämisestä päättää Ruokavirasto. Vähintään viiden maatalousryttäjän osuuskuntakin voi

saada virallisen tuottajaorganisaation aseman, kun se on ensin hakenut toiminnalleen Ruokaviraston hyväksynnän. Osuuskunta voi tehdä osittain samoja asioita kuin virallinen tuottajaorganisaatio. Osuuskunnan, jolla ei ole hyväksytyt tuottajaorganisaation asemaa, jäsenet eivät kuitenkaan saa lain mukaan sopia keskenään esimerkiksi määrästä sitovasti, koska silloin kyseessä olisi kartelli.

Tukea perustamiseen

Tällä hetkellä Suomessa tuottajaorganisaatioita on yhteensä 11 kappaletta. Tuottajaorganisaatiot voivat hakea EU-tukea tuottajaorganisaation perustamiseen ja toimintaan.

Matias Parpala

KATTO- JA SEINÄPELLIT oheistuotteineen

suoraan asiakkaille edullisesti ja nopeasti.

Taipaleen Teräs Oy

Linjalantie 4, 43700 Kyyjärvi
P. 040 823 5938, 0400 661 379

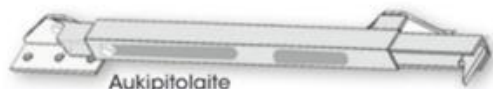
FARMARI

4.–6.7.2024 SEINÄJOKI

OVET JA IKKUNAT

Lehti-, pari-, taitto-, liuku-, liukupalo-ovet ja ikkunat.
Maatalouteen kuumasinkittynä.

Aukipitolaite

VAHVA KOTIMAINEN,
KOTIMAISTA TYÖTÄ.

MIEDON METALLI
Teräsovet ja ikkunat

020 787 9650 • www.miedonmetalli.fi

Seuraa, tykkää ja
täggää meitä
SOMESSA:

@ProAgria #proagria

Mikään ei ole ilmaista – paitsi kannattavuuskirjanpito

Kannattavuuskirjanpidossa seurataan Suomen maatalous- ja puutarhayritysten talouskehitystä. ProAgria kerää kannattavuuskirjanpitoiltilta tarvittavat talousaineistot. Kannattavuuskirjanpidossa on koko Suomesta mukana noin 720 yritystä, joista ProAgria Keski-Pohjanmaan alueelta noin 30 tilaa. Järjestelmään tarvitaan lisää yrityksiä. Mukaan pääsee ottamalla yhteyttä ProAgria Keski-Pohjanmaan kannattavuuskirjanpitoasiantuntija **Seija Roimelaan**. Toiminnasta vastaa Suomessa Luonnonvarakeskus Luken Tilastopalvelut -yksikkö.

Kannattavuuskirjanpito on täysin ilmaista kannattavuuskirjanpitoiltille. Yrittäjä saa monipuolisia laskelmia ja raportteja tilansa talouden seurantaan, vertailua ja kehittämistä varten. Tilinpäätösraportti sisältää tulos- ja tase-laskelmat, tuotto- ja kustannuserittelyt sekä maksuvalmiuslaskelman. Näiden perusteella raporttiin lasketaan yrityksen kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta kuvaavat tunnusluvut.

Vertailutiedot

Vertailuraportti sisältää kahden viimeisimmän tilikauden tilinpäätöslaskelman ja tunnuslukujen lisäksi myös pidempiä aikasarjoja tärkeimmistä tunnusluvuista. Vertailua varten omien tietojen rinnalla esitetään saman tuotantosuunnan samankokoisten kirjanpitoiltilojen keskiarvotietoja sekä näistä tiloista muodostettujen hyvän ja heikon kannattavuusryhmän tuloksia.

Tulokset Taloustohtorissa

Yrittäjä näkee oman yrityksensä taloustulokset kirjautumalla Taloustohtori-verkkopalveluun (www.luke.fi/taloustohtori). Raportteihin voi valita vertailua varten muiden tilaryhmien keskiarvotulokset ja oman tilaryhmän hyvät/ heikot -ryhmien tulokset.

Taloustohtorin kasvihuonekaasutulospalvelusta löytyvät kirjanpitoiltilojen tilakohtaiset kasvihuonekaasu- sekä hiilitasetulokset. ProAgria Keski-Pohjanmaan kirjanpitoiltilat saavat lohko-kohtaiset pellonlaatu- ja tuotokset PeltoOptimi-palvelusta. Satelliittikarttoihin perustuvat luokitustulokset on laskettu huomattavasti suuremmalle yritysjoukolla, joten sijainnista riippuen uudetkin kirjanpitoiltilat saattavat saada tulokset heti. Kirjanpitoiltilat saavat myös ravinne-tasetulokset.

PIXABAY

Lähtötiedot verokirjanpidosta

Kannattavuuskirjanpitoluokkaan tarvittavat tulo- ja menotiedot saadaan tilan verokirjanpidosta. Lisäksi tarvitaan viljelyalat, tuotantomäärät, tuote- ja panosvarastot sekä kotieläimet, käyttöomaisuustiedot ja työtuntimäärät. ProAgria Keski-Pohjanmaan kirjanpitoasiantuntija kerää tiedot ja tallentaa ne Luken tietokantaan. Lukessa tuloksista tuotetaan yritykselle erilaiset talousraportit.

Tukipolitiikan takana kannattavuuskirjanpito

Kannattavuuskirjanpitoluokkaan hyödynnetään myös Suomen maatalouspolitiikan suunnittelussa ja vaikutusseurannassa. Aineistolla on tärkeä merkitys myös neuvoteltaessa EU:n kanssa tukipolitiikasta sekä Suomen oikeudesta maksaa kansallisia tukia. EU luottaa aineistoon, koska tuntee aineiston. Se toimitetaan lakisääteisesti EU:n FADN-tietojärjestelmään, joka on EU:n laajuinen maatalouden kirjanpitoiltilojen tietokanta, jota EU käyttää yhteisen maatalouspolitiikan suunnittelussa ja vaikutusten seurannassa.

Kirjanpitoiltiloista ei koskaan käytetä tilojen valvontaan tai tarkastuksiin. Tiedot ovat luottamuksellisia ja tulokset julkaistaan vain keskiarvotasolla.

Arto Latukka

Tutkimuspäällikkö, maatalouden kannattavuuskirjanpito Luonnonvarakeskus (Luke)

ProAika

ProAika on helppokäyttöinen sovellus työajan seurantaan keräämiseen. Valmiiden maatiloille suunniteltujen tehtävien lisäksi sovellukseen voi lisätä omia seurattavia työtehtäviä. Puhelimella käytettävä sovellus tuottaa kattavia raportteja ajankäytöstä työvaiheittain ja työntekijöittäin. ProAika on osa Minun Maatilani -ohjelmistoa.

ProAika-työajan seurannasta hyötyvät kaikenkokoiset yritykset. Sen kokoama tieto parantaa myös kannattavuuskirjanpitoiltilojen talouslaskelmien luotettavuutta, kun työajan käytön tietojenkeruu automatisoituu mobiilisovelluspohjaiseksi. Raportit saa tallennettua Excel- ja PDF-muodossa esimerkiksi palkanlaskennan perustaksi.

ProAika-sovelluksen voi ostaa Minun Maatilani -ohjelmasta www.minunmaatilani.fi -sivuilta tai tilata Minun Maatilani -ohjelmistosta puh. 09 8566 5959, tuki@mttech.fi (ark. 8.15-16.00).

Lisätietoja:

Ota yhteyttä!
Seija Roimela
Kannattavuuskirjanpitoasiantuntija
p. 040 8479 740,
seija.roimela@proagria.fi

Toiminnanjohtaja
Elina Pusaa
Puh. 050 3094 861
kpkalatalouskeskus@proagria.fi

**Keski-Pohjanmaan
Kalatalouskeskus**

ELINA PUSAA

Kalastaja – nämä lakimuutokset astuvat voimaan 2024

Kalastonhoitomaksun yläikäraja 69 vuoteen

Kalastonhoitomaksun maksuvelvollisuuden yläikäraja on noussut 64 vuodesta 69 vuoteen. Henkilöt, jotka ovat täyttäneet 65 vuotta viimeistään 31.12.2023, saavat jatkossakin harjoittaa kalastusta ilman valtiolle suoritettavaa kalastonhoitomaksua.

Käsittele ja lopeta kala tai rapu asianmukaisesti

Kalastuslakiin on tehty muutos, joka koskee kalojen vapauttamista ja kalojen sekä rapujen lopettamista. Takaisin veteen laskettavaa kalaa on käsiteltävä mahdollisimman varoen. Jos takaisin veteen laskettava kala on selvästi vahingoittunut, kala on lopetettava ennen kuin se laskeaan veteen.

Saaliiksi otettava tai syöttinä käytettävä kala on lopetettava mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti sen lopetukseen soveltuvalla tavalla. Saaliskalan lopetusta voidaan lykätä, jos olosuhteet vaikeuttavat lopetusta, tai jos saalista säilytetään sumpussa tai muussa vastaavassa kalojen tai rapujen säilyttämiseen soveltuvassa laitteessa tai tilassa. Lopetusvelvollisuus ei koske kerralla saatavaa suurta saalismäärää.

Rapu on lopetettava menetelmällä, joka aiheuttaa sen kuoleman mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti.

Siian merikalastuksen solmuväli 45 mm

Siian verkkokalastuksessa käytettävää yleistä solmuväliä on merialueilla nostettu 43 millimetristä 45 millimetriin. Edellisestä poiketen leveyspiirin 64°00'N pohjoispuolella solmuväli tulee olla vähintään 27 millimetriä ja enintään 30 millimetriä taikka vähintään 45 millimetriä ja leveyspiirin 64°00'N ja 63°30'N välisellä merialueella solmuväli tulee olla vähintään 30 millimetriä ja enintään 35 millimetriä taikka vähintään 45 millimetriä. Merenkurkun alueella (63°30'N ja 62°30'N välinen merialue) muutos astuu voimaan 1.7.2024. Kalastusasetuksen muutos koskee sekä kaupallista kalastusta että vapaa-ajankalastusta. Tavoitteena on vahvistaa erittäin uhanalaisia vaellussiikakantoja vähentämällä nuoriin yksilöihin kohdistuvaa kalastusta.

Vapaa-ajankalastuksen saalisilmoitus pakolliseksi

Kalastuslakiin on lisätty uusi 1.1.2024 voimaan tullut pykälä (§ 62 a), jonka mukaan jokaisen 16 vuotta täyttäneen vapaa-ajankalastuksen harjoittajan on tehtävä saalisilmoitus saaliiksi saadusta kalasta, käytetystä kalastusvälineestä ja pyyntialueesta. Valtioneuvoston asetuksella annetaan myöhemmin tänä vuonna tarkemmat säännökset niistä kalalajeista ja -kannoista, joista saalisilmoitus on tehtävä. Saalisilmoitus tehdään Luonnonvarakeskukselle. Ilmoitus on tehtävä myös vapautetusta kalasta. Omakala-sovellus on jo nyt kaikkien kiinnostuneiden käytettävissä. Ilmainen sovellus on ladattavissa Google Play sekä Apple App Store -sovelluskaupoista.

Sisävesiltä saatujen kaupallisen kalastuksen saaliiden ilmoittamisvelvollisuus muuttunut

Kalastuslain päivitetyn 90 §:n mukaan kaupallinen kalastaja on velvollinen pitämään muualla kuin merialueella tapahtuvasta kalastuksesta päiväkirjaa ja vähintään kerran kalenterivuodessa ilmoittamaan ely-keskukselle pyytämänsä tai lukuunsa pyydytetyt saaliit kalalajikohtaisesti, pyyntialueet, kalastusalueen rekisteritunnus, saaliin purkamispaikat sekä kalastuksessa käytetyt pyydykset ja niiden pyynnissä pitämisen aika. Ilmoitus on annettava myös, jos kyseisen kalenterivuoden aikana ei ole harjoitettu kaupallista kalastusta. Aikaisemmin saalisilmoitus on tehty Luonnonvarakeskukselle.

Kaupallisen merikalastuksen valvonta uudistuu

EU:n yhteisen kalastuspolitiikan valvontajärjestelmän muuttamista koskeva asetus astui voimaan 9.1.2024. Muutoksia aletaan soveltaa asteittain ja useimmat niistä alkavat näkyä käytännössä kahden vuoden kuluttua. Vuoden 2024 alussa voimaan tullut säädös liittyy yli 15 metriä pitkien alusten AIS-laitteiden (Automatic Identification System) käyttöön. Heinäkuusta 2024 alkaen muuttuvat kalastuspäiväkirjaan kirjattavan saalisarvion sallittua poikkeamaa koskevat säännöt.

Kalanistutukset ilmoitettava istutusrekisteriin

Kalastuslaki velvoittaa kalanistuttajan ilmoittamaan istutuksesta kolmen kuukauden kuluessa istutusrekisteriin. Ilmoituksen laiminlyönti on vuodesta 2024 alkaen kalastuslain mukaan rangaistavaa. Vastuu ilmoituksen teosta on toimeksiantajalla eli käytännössä istutuksen tilaajalla ja laskun maksajalla. Tiedot voi ilmoittaa sopimuksen perusteella myös toinen taho, esimerkiksi kalojen toimittaja tai välittäjä, mutta vastuu ilmoituksesta säilyy kuitenkin toimeksiantajalla. Ilmoitus tehdään internetissä toimivan Sähi-järjestelmän kautta.

Kalatalouden Keskusliitto selvittää vesialueen omistamisen kehittämistarpeet

Eduskunta myönsi Kalatalouden Keskusliitolle vuodeksi 2024 määrärahan selvitykseen, jossa maakunnittain arvioidaan vesialueiden yhdistämistarpeet ja yhdistämisten vaihtoehtona erilaisten sopimusperusteisten yhteistyömallien käyttöä. Selvitys tehdään yhteistyössä alueellisten jäsenjärjestöjen, kalatalousalueiden, kalatalouden aluehallinnon sekä Maanmittauslaitoksen kanssa. Selvitys luo jatkossa perustan alueellisille vesialueen omistuksen kehittämishankkeille. Samalla muodostuu selkeä tehtävälista ja hintalappu tarvittaville toimille. Selvitystyön vetäjäksi on palkattu **Risto Vesa**.

Kansallinen kalatalousverkosto

Maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta on koottu kansallinen kalatalousverkosto, jonka tehtävänä on vahvistaa valtakunnallista kalatalouden kehittämistä sekä Suomen EMKVR-ohjelman, kalatalouden innovaatio-ohjelman ja kehittämisohjelmien toteutumista ja vaikuttavuutta. Kalatalousverkoston työrukkasena toimivat Kala-Leader-toimintaryhmien aktivaattorit. Kansallisen kalatalousverkoston päävetäjänä toimii tänä vuonna Lännen Kala-Leaderistakin tuttu **Mika Halttu**.

Aktivaattorien tehtävä on kutoa kaikki kalatalousalan toimijat samaan verkostoon, jotta tiedontarpeet ja kehitysideoit kulkevat kentältä kehittämisohjelmiin ja takaisin. Verkoston tarkoitus on lisätä yhteistyötä sekä nopeuttaa hyvien käytäntöjen leviämistä. Kalatalousverkostoon osallistutaan teemaryhmätoiminnan tai keväällä (todennäköisesti maaliskuussa) avautuvan kalatalousverkosto.fi -portaalin kautta. Verkostoalustalta löytyvät olennaisimmat kalatalouden julkaisut, uutiset, tapahtumat sekä kalatalouden ja sen kehittämisen parissa työskentelevät ammattilaiset. Portaalissa voi verkostoitua, keskustella ja löytää uusia kontakteja sekä lähestyä asiantuntijoita matalalla kynnyksellä. Portaali voi järjestää omia teematreffejä muiden samasta aiheesta kiinnostuneiden tai samojen ongelmien kanssa painiskelevien kanssa.

Kehittämistä tositarkoituksella – osallistu teemaryhmiin

Teemaryhmät ovat avoimia eli niihin saa osallistua kuka tahansa kalatalouden kehittämistä kiinnostunut. Verkostomainen työskentelytapa ei velvoita sitoutumaan jokaiseen työryhmäkokoukseen. Jokainen voi osallistua silloin kun hänelle parhaaksi sopii tai silloin, kun jotain akuuttia kehittämisasiaa on oman mielen päällä. Osallistu kerran tai osallistu joka kerta, valinta on sinun! Teemaryhmistä tieto kulkeutuu edelleen valtakunnallisiin kehittämisohjelmiin – ja toisinpäin.

Teemaryhmiä on viisi:

1. Alan koulutuksen kehittäminen ja rekrytointi
2. Neuvonta ja kasvua tukevat toimet
3. Älykkäät kumppanuudet
4. Tiedonvälitys ja vaikuttavuus
5. Kansainvälisyys

Voit ilmoittautua mukaan teemaryhmien toimintaan QR-koodin kautta:

kalatalousverkosto.fi

Kansallisen kalatalousverkoston toiminta on rahoitettu Maa- ja metsätalousministeriön ja Euroopan unionin varoilla.

Suomen Kalastuslehti

Tilaa Suomen Kalastuslehti, paperilehden tilaajilla myös digilukuoikeudet Lehtilukussa. Kahdeksan numeroa kalatalousasiaa kestitilauksena vuodelle 2024 hintaan 52 €.

Suomen Kalastuslehti esittelee tuoreimmat kalautiset, kiinnostavimmat kohteet ja toimijat sekä opastaa uuden tutkimustiedon pariin. Lehdestä saat myös uusimman tiedon kalastuslakiasioista.

Tilaa lehti Keski-Pohjanmaan Kalatalouskeskuksen kautta sähköpostilla kpkalatalouskeskus@proagria.fi.

MAUNO KORHONEN

Lakimuutoksia ja muita sattumuksia

Mauno Korhonen
puheenjohtaja

Viime vuodelta kertyi kalastonhoitomaksuja 9,9 milj. euroa, mikä on enemmän kuin edellisenä vuonna. Tältä vuodelta pitäisi kaiken järjen mukaan kertyä enemmän ja seuraavina vuosina entistä enemmän, kun maksuvelvollisuuden yläkäräjän nosto 69 vuoteen pikkuhiljaa puree täysillä.

Kalan käsittelyyn ja asianmukaiseen lopettamiseen tulee myös paneutua entistä huolellisemmin. Luulenpa, että meillä suurimmalla osalla on jotakin korjattavaa. Kalastusta käsittelevillä YouTube-videoilla näkee selvän muutoksen tämän vuoden puolella. Kalojen asianmukaiseen lopettamiseen on kiinnitetty huomiota. Toivottavasti toimenpiteet tehdään oikein myös kameroiden ulkopuolella. Itse olen katiskapyyntissä huomannut hyväksi sen, että kun on tarpeeksi suuri astia, johon katiska tyhjenetään ja jossa on vähän vettä, on sieltä helppo poimia ruokakalat ja muut poistettavat kalat ja kaataa loput takaisin.

Uusi asia on myös, että kalan istutusten ilmoituksen laiminlyönti istutusrekisteriin on rangaistava teko. Toki ilmoituksen voi hoitaa myös kalan toimittaja, mutta vastuu on istutuksen tilaajalla ja laskun maksajalla.

Uusille apajille

Kun marraskuun viimeisenä päivänä lähdimme Paavon kanssa viemään verkkoja järvelle, oli meillä mukana Paavon tekemä uusi reki, jossa oli pitkät jalakset. Moottorikelkalla ei vielä ollut asiaa jäälle, mutta arvelimme, että kyllä kaksi ruskaa miestä saa reen liikkumaan. Hyvin reki liikkuikin lumella, kun Paavo riskimpänä ja kovempikuntoisena vetää ja minä painavampana työnnän perästä. Kun reilussa pakkaskelissä jalakset ensimmäisen kerran upposivat sohjoiseen veteen, matka jatkui vielä, mutta n. 100 metrin jälkeen jouduimme jättämään pois reen kannen ja avannon peitteeksi tehdyn kannen. Tämän jälkeen pidimme taukoja aika tiheään ja puhdistimme reen jalakset. Kun lähestyimme apajapaikkamme puoliväliä ja minä aloin olla aika poikki, ehdotti Paavo, että lasketaan verkot heti, kun vettä on tarpeeksi. Muutaman kymmenen metrin punnerruksen jälkeen tultiin paikalle, johon useamman verkon sijaan laskimme kaksi verkkoa tarkoituksena siirtää ne myöhemmin oikeille kalapaikoille. Paavo tosin sanoi nähneensä tässäkin joskus jonkun verkkoja. Jätimme reen ja kaikki tarvikkeet avannon viereen ja kävelimme rantaan. Kun sitten neljän päivän kuluttua oli verkkojen kokemisen aika, oli siellä kalaa todella hyvin. Kuhaa, madetta ja haukea. Niin päätimme jättää verkot paikoilleen ja lisäsimme vielä myöhemmin yhden verkon ja kalan tulo jatkui niin, että ennen joulua otimme verkot pois. Mitä tästä opimme? Ainakin sen, että ei ole aivan helppoa ymmärtää kalojen sielun elämää ja niiden liikkeitä ja sen, että kannattaa kokeilla uutta. Eikä aina kannata mennä merta edemmäs kalaan.

Kalastuslehdestä poimittua

Presidenttiehdokkaiden kalastusjutuista jäi mieleen erään ehdokkaan kalajuttu, jonka viimeinen lause kuului: "Emme saaneet yhtään kalaa, mutta menetimme kaksi uistinta." Tällaisia juttuja harvemmin kerrotaan, mutta tämäkin on sitä kalastuksen todellisuutta.

Silmään sattui myös 10 faktaa ruutanasta -jutun kymmenes kohta: "Ruutan liha on varsin maukasta. Suurikokoinen yksilö soveltuu hyvin graavikalaksi, savustettavaksi tai paistettavaksi. Ruotoja ruutanassa on vähemmän kuin lahnassa." Itse olen maistanut. Maistakaa muutkin.

Vaikka jäät nyt ovat vahvoja, kyllä se kevät taas tulee ja siinä sivussa heikot jäät.

Kova pakkaneen koetteli

Alkuvuodesta saimme kokea ennätysellisen pakkasjakson, jollaista ei ole ollut moneen vuoteen. Kylmä koetteli niin eläimiä kuin ihmisiäkin ja rakennukset olivat myös kovilla. Tästäkin selvittiin, niin kuin monesta muustakin koetelmuksesta. Toivotaan, että vastoinkäymiset maailmallakin loppuisivat ja ihmiset selviäisivät niistä.

Tänä vuonna meillä tempaistaan Kävellään porukassa -järjestökampanjan merkeissä. Tavoitteena on koota mukaan kaikenikäiset ja kävellä mahdollisimman paljon eri kokoisissa porukoissa. Yhdessä kävely on mukavampaa ja samalla tulee kuulumisetkin vaihdettua. Kävelyistä kannattaa ilmoittaa paikallislehtiin ja kertoa somessa, jotta saamme kampanjalle näkyvyyttä. Ohjeet löytyvät maa- ja kotitalousnais-

ten nettisivulta.

Järjestömme toiminta koostuu kaikkien yhdistysten monenlaisesta toiminnasta, pienistä ja suurista tapahtumista. Muistathan lähettää yhdistyksesi toimintakertomuksen 7.4.2024 mennessä, kätevimmin teet sen sähköisellä lomakkeella, joka löytyy maa- ja kotitalousnaisen nettisivulta, sieltä löytyvät myös tulostettavat pohjat.

Maa- ja kotitalousnaiset sekä Koti ja maaseutu -lehti järjestävät kevätisen risteilyn puutarhamessuille Tukholmaan 21.-23.3.2024. Ilmoittaudu mukaan 20.2.2024 mennessä. Tarkempia tietoja löytyy nettisivulta.

Aurinkoista kevättä!

Anu Karhukorpi
puheenjohtaja

Varautuminen on yhteispeliä

VIRPI KULOMAA

Jokaisen Suomessa asuvan on hyvä tietää, mitä varautuminen tarkoittaa ja mikä on kansalaisten rooli häiriötilanteessa. Maa- ja kotitalousnaiset (MKN) tarjoaa tietoutta ja vinkkejä kotitalouksien omatoimiseen varautumiseen.

Ennen vanhaan varautuminen oli osa normaalia arkitoimintaa. Ruokaa säilytettiin erilaisin menetelmin ja varastoitettiin kellareissa, sillä kylmälaiteita ei ollut. Luonnonantimia hyödynnettiin, ruokia syötiin satokausittain, kodeista löytyi välineet sähköttömään elämään ja aina varauduttiin pahan päivän varalle.

Nykyään moni ei tiedä mihin pitää varautua ja millaisia taitoja kotitalouksissa tarvitaan. Varautuminen ei ole vaikeaa eikä sitä tehdä vain suuria kriisejä, kuten sotaa varten. Arjessa on hyvä varautua esimerkiksi myrskyn aiheuttamaan pitkään sähkökatkoon tai vaikka liukastumisen aiheuttamaan vuodelepoon.

Varaudu selviytymään ainakin 72 tuntia omin avuin, äläkä odota, että kunta järjestää muutamassa tunnissa soppatykin nurkalle. Kotivara on omassa taloudessa varalla olevaa vettä, normaalisti käytettäviä huoneenlämmössä säilyviä ruokia ja välttämättömystarvikkeita, joilla selviää häiriötilanteessa. Kotivaran kuuluu kiertää, jotta välttyään ruokahävikiltä. Sähköttömässä arjessa kannattaa hyödyntää retkikeittimet ja tiedostaa, että myös talvella voi

grillata. Naapuriavulla on merkitystä, erityisesti yksin asuvien vanhusten kohdalla. Myös suomalaisten tuotteiden suosiminen on osa varautumista.

Varautumistietoutta kaikelle kansalle

Maa- ja kotitalousnaiset on mukana Huoltovarmuuskeskuksen vetämässä Kotitalouksien omatoimisen varautumisen järjestötoimikunnassa eli KOVA-toimikunnassa. MKN:llä on noin 20 varautumiseen perehtynyttä kouluttajaa, jotka järjestävät koulutuksia ja tilaisuuksia aiheeseen liittyen. Varautuminen on myös suosittu aihe MKN:n jäsenyhdistysten tapahtumissa. Kotien varautuminen on MKN:lle tärkeä asia. Toiminnan kautta tavoitetaan paljon ihmisiä ja järjes-

tö on sitoutunut viemään varautumistietoutta ja käytännön oppeja eteenpäin.

Kotivara on varalla olevaa vettä, ruokaa ja välttämättömystarvikkeita, joilla selviää häiriötilanteessa ainakin kolme päivää. Kotivara on osa 72 tuntia -varautumissuosittelua. Mitä muuta tarvitaan, tarkista MKN:n Kotivarasivustolta oheisen QR-koodin kautta:

Lisätietoja ruoka- ja ravitsemusasiantuntija Miina Aroselta, 043 8254 281 tai miina.aronen@maajakotitalousnaiset.fi.

Seuraa Facebook-sivujamme:
KESKI-POHJANMAAN
MAA- JA KOTITALOUSNAISET

Tilaa uutiskirje

kirsi.varila@
maajakotitalousnaiset.fi

MKNn
verkkokaupan
järjestötuotteet:

Maa- ja kotitalousnaiset järjestävät luentoja ja opastusta eri aiheisiin myös verkossa. Ota yhteyttä Kirsiin, Miinaan tai Millaan!

HUOM!

Järjestöwebinaari ke 14.2.2024 klo 18–19

Yhdistysten luottamushenkilöille tarkoitettu webinaari toiminnan raportoinnista ja ajankohtaisista asioista.

Aiheita mm:

- Toimintakertomusten täyttäminen
- Toimintakertomustyökalun käyttäminen
- Järjestökampanja
- Risteily puutarhamessuille Tukholmaan

Ilmoittaudu oheisen QR-koodin kautta 14.2.2024 kello 12 mennessä. Saat ennen webinaarin alkua linkin sähköpostiisi.

Esitä Maistuvaa maaseutuyritystä 2024

Tänä vuonna valitaan jälleen sekä maakunnallinen että valtakunnallinen maistuva maaseutuyritys 2024. Maistuva maaseutu -tunnustuksella MKN tuo esille suomalaista ruokaa, sen tuottajia ja sankaritapoita suomalaisen ruuan takana. Samalla kannustetaan ihmisiä suosimaan lähiruokaa, käyttämään suomalaisten tuottajien ja yritysten palveluja, järjestämään yhteisiä tapahtumia ruuan ympärille sekä hyödyntämään luonnon antimia. Maistuva maaseutuyrityksen tunnustuspalkinto jaetaan Seinäjoella Farmarissa heinäkuussa 2024.

Keskipohtalaista maistuva maaseutuyritystä voit ehdottaa Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten Facebook-kanavalla sekä kotisivuilla.

Lähde risteillen puutarhamessuille Tukholmaan 21.–23.3.2024

Maa- ja kotitalousnaiset sekä Koti ja maaseutu -lehti järjestävät keväisen risteilyn puutarhamessuille Tukholmaan 21.- 23.3.2024. Tule kokemaan ensituulahdus kevään kukoistukseen ja ammenna vinkit ja ideat Pohjoismaiden suurimmilta puutarhamessuilta omaan puutarhaasi. Matkalle meidät saattaa jo ennen laivan lähtöä taiteilija, puutarhatoimittaja Sonja Lumme. Matkalle teidät johdattaa Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksesta järjestöpäällikkö Helena Velin ja kehityspäällikkö Marita Suontausta.

Messuristeilymatkan hinta määräytyy hyttiluokan mukaan ja sisältää risteilyn lisäksi tervetulodrinkin, tulokahvit, ohjelman laivalla, meriaamiaiset (meno-paluu), buffetillallisen ruokajuomineen (menomatka), á la carte illallisen ja viinipaketin (paluumatka) sekä Tukholmassa kuljetukset ja liput puutarhamessuille.

Lue lisää ja ilmoittaudu mukaan 20.2.2024 mennessä.

Lisätietoja, esim. 3–4 henkilön majoittuminen samaan hyttiin ja lasten hinnat:
Helena Velin, 040 527 1579,
helena.velin@maajakotitalousnaiset.fi.

Uusia henkilöitä Maa- ja kotitalousnaisissa

MILLA SILTANEN on aloittanut maisema- ja ympäristöasiantuntijana tammi-kuussa Anu Ainasojan siirtyä toisiin tehtäviin. Millan vahvuuksiin kuuluu myös kirjanpito-osaaminen, joten hän tekee ProAgrian tilitoimistossa Kalajoella myös maatalous- ja yritys-kirjanpitoja.

MIINA ARONEN

tuuraa Niina Vihelää ruoka- ja ravitsemusasiantuntijana vuoden 2024 ajan. Miinalle tuttuja juttuja ovat ruokayrittäjäys ja kotimainen ruoka.

Millan tavoittaa numerosta 043 8254 284 ja sähköpostilla milla.siltanen@maajakotitalousnaiset.fi. Miinan yhteystiedot ovat 043 8254 281 ja miina.aronen@maajakotitalousnaiset.fi.

Kävellään porukassa -järjestökampanja

Tänä vuonna valtakunnallisessa järjestökampanjassa kävellään yhdessä. Tavoitteena on koota mukaan kaikenikäiset ja kävellä mahdollisimman paljon eri kokoisissa porukoissa. Porukassa kävely on mukavampaa ja samalla tulee kuulua setkin vaihdettua. Lisää maustetta liikuntaan tuo muiden tapahtumien yhdistäminen kävelyihin.

Kannustamme jakamaan kävelyistänne kuvia ja kirjoittamaan päivityksiä Facebookin ME Maa- ja kotitalousnaiset -ryhmässä. Näin annamme ideoita toisille ryhmille. Käyttäkää omissa Instagram-päivityksissä tunnustetta #MKNkävelläänporukassa. Jos järjestätte isompia tapahtumia, kutsukaa media tekemään niistä juttuja.

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset haastaa jokaisen Keski-Pohjanmaalla toimivan yhdistyksen kävelemään ja myös ilmoittamaan sen! Eniten kävelyjä järjestänyt porukka Keski-Pohjanmaalla palkitaan.

Ilmoittautumisohjeet:

Kerro tietämästäsi tai taitamastasi perinteestä

Maa- ja kotitalousnaisten yhdistykset ovat olleet merkittäviä perinteiden, tietojen ja taitojen siirtäjiä seuraaville sukupolville. Maa- ja kotitalousnaisten Keskus kerää kyselyllä aineettoman kulttuuriperinnön aiheita ja alueellisia piirteitä. Toivomme, että autat meitä vastamalla kyselyyn ja kerrot oman yhdistyksesi tai paikkautesi perinteistä. Ne voivat olla vanhoja perinteitä tai lähistorian toimintaa, tapoja, tietoja ja taitoja, jotka koet tärkeäksi ja haluat vaalia niitä. Kysely on avoinna 29.2.2024 kello 24 saakka. Tuloksissa ei tule esille vastaajan henkilöllisyys.

Vastaa niihin kohtiin, joihin sinulla on kertoa tarinoita.

1. Ruokaperinteet
2. Luonto ja ympäristö
3. Juhlat ja tavat
4. Tiedot, taidot, pelit, leikit ja hyvät käytännöt
5. Kekriperinne
6. Impinpäivän vietto
7. Muu perinne

Tästä kyselyyn:

Tällä kertaa suuntasin Reisjärvelle tapaamaan Keski-Pohjanmaan vuoden 2023 Maa- ja kotitalousnaista Aino Niskakoskea. Vastassa oli idyllinen hirsitalo vuodelta 1947 sekä tietenkin pihapiiristä huolehtiva vahtikoira.

Aina iloinen Aino Niskakoski

Aino Niskakoski on paljasjalkainen reisjärvinen eli hän on syntynyt ja asunut aina Reisjärvellä. Perheeseen kuuluvat mies ja 13 lasta, joista vanhin on 20-vuotias ja nuorin vuoden vanha Edith. Aino tekee tärkeää työtä kotiäitinä, lisäksi hän työskentelee kotihoidossa vanhusten parissa muutamia vuoroja viikossa. Aino valmistui lähihoitajaksi viime marraskuussa. Hän suoritti kaksi harjoittelua kotihoidossa ja on siitä lähtien tehnyt siellä töitä tarvittaessa. – Olen todella tykännyt olla kotihoidossa töissä, se on vastapainoa kotiäidin työlle. Vanhusten kanssa työskentely on antoisaa, kertoo Aino.

Maa- ja kotitalousnainen jo kolmannessa polvessa

Aino on ollut vuodesta 2012 puheenjohtajana Leppälahden Maa- ja kotitalousnaississa. Aune-mummu ja Hanna-äiti olivat aikanaan aktiivisia maa- ja kotitalousnaisia, niinpä Ainokin on ollut pienestä tyttöstä toiminnassa mukana. Myös Ainon kaksi siskoa ovat aktiivisia maa- ja kotitalousnaisia.

Leppälahden Maa- ja kotitalousnaiset kokoontuvat säännöllisesti kahvittelemaan vuorotellen jonkun jäsenen kotiin. Yhdessä tehdään talkoohommia perhejuhliksi, yhteinen jouluruokailu järjestetään vuosittain, käydään vanhusten luona ja tehdään tervehdyskäyntejä eläköityneiden johtokuntalaisten luo, osallistutaan roskien keräilykampanjaan ja järjestetään kukkien istutustalkoita keväisin sekä viedään rotinalahjoja eli vauvamuistamisia perheisiin.

Yhdessä tekemisestä hyvät muistot

Reisjärvi on nykymittapuun mukaan erikoinen kunta, koska siellä on vielä voimissaan monta aktiivista yhdistystä. Erityisen mukavana muistona vuosien varrelta Ai-

no mainitsee Leppälahden koulula pidetyn runo- ja lauluillan noin kymmenen vuotta sitten. Mukaan pyydettiin maa- ja kotitalousnaisia myös naapurikyliltä. – Se oli todella mukava ja lämminhenkinen tapahtuma ja siitä saatiin hyvää palautetta. Samalla juteltiin siitä, mitä kuuluu muille reisjärvisille maa- ja kotitalousnaisten yhdistyksille, muistelee Aino. Vuoden 2019 jouluruokailu järjestettiin Kruunuvoudintalolla Kokkolassa. Sielläkin naisia oli mukana lähes 30, joten linja-autolla lähdettiin matkaan.

Suomi kutsuu kylään

Maa- ja kotitalousnaisten vuoden 2024 teemana ovat alueen ruokaperinteet sekä perinnemaisemat. Ainon herkullisin ruokamuisto lapsuudesta on äidin tekemä lämmin ja paksu rieska, jota syötiin reilun voion kanssa. – Samaa rieskaa valmistuu myös omassa käsissäni, mutta se ei vedä vertoja äidin tekemälle, Aino toteaa hymyillen. Reisjärveltä Aino esittelisi vierailijoille kaunista luontoa ja varsinkin järvi- maisemaa. Retkeilijälle Reisjärvellä onkin upeat puitteet ja alueelta lähtevät mm. Peuranpolun reitit.

Aina iloinen ja valmiina mukaan

Tuolla lauseella perusteltiin Ainon valintaa Keski-Pohjanmaan vuoden 2023 Maa- ja kotitalousnaiseksi. Kysyin Ainolta positiivisuuden salaisuutta ja hän vastasi: ”Syntymälahjana saatu positiivinen luonne. En hirveästi stressaa, vaan suhtaudun elämään päivä kerrallaan ja iloisella mielellä.” Hyvä elämänoppi meille kaikille.

Kysyin lopuksi mitä Aino haluaisi sanoa niille, jotka eivät vielä ole maa- ja kotitalousnaisten toiminnassa mukana. – Maa- ja kotitalousnaisten toiminta on mukavaa ja antaa paljon iloa elämään! Rohkeasti mukaan toimintaan, Aino vastasi.

KIRSI VARILA

Reisjärven Leppälahden Maa- ja kotitalousnaisten puheenjohtaja Aino Niskakoski valittiin Vuoden 2023 Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiseksi. Ainolla sylissä vuoden vanha Edith, tuleva maa- ja kotitalousnainen neljännessä polvessa.

Kiitokset Ainolle haastattelusta. Poistun iloisin mielin perheen Viiru-kissan saatellessa minut ovelle.

Kiris Varila

